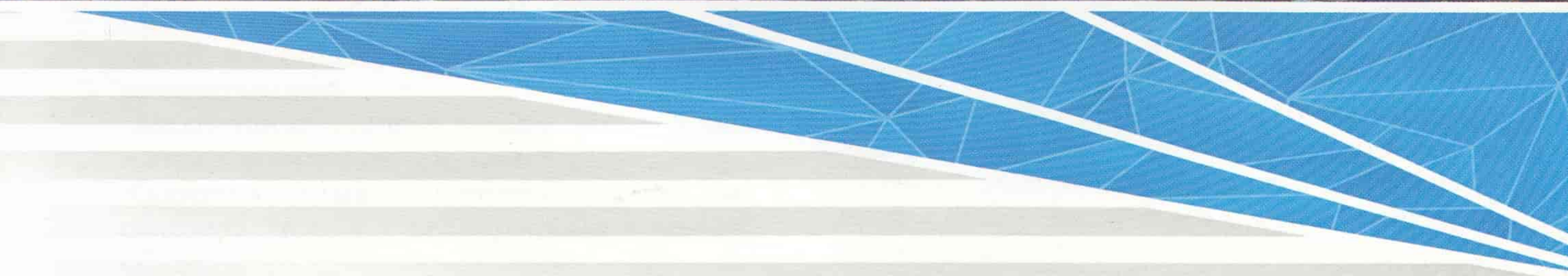

СЛОВО ЛАПОВУ

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година I, број 2, март 2021.

САДРЖАЈ

ТЕМА БРОЈА

Лапово у борби против короне - 1. страна

ШУМАДИЈСКА ПОДРУЖНИЦА

За бољи статус професије - 2.

САРАДЊА СА УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ

Шумадијски пулс културе - 2.

ПРОЈЕКТИ

Регионална сарадња на темељима заједничке баштине - 3.

ЗАВИЧАЈНИ ФОНД

Монографија храма Свете Параскеве у Лапову - 4. и 5.

ИЗДАВАШТВО

Од А до Ш - 6.

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

Дани вина - 7.

„Теби, мајко, мисли лете” - 7.

ОБРАЗОВАЊЕ

Вртић у доба короне - 8.

Међународни дан борбе против вршњачког насиља - 9.

ДЕЧЈИ КУТАК

Печурград - 10.

КУТАК ЗА МЛАДЕ

Вирвел - вожња кроз скривене пределе осећања - 11.

1001 албум - 11.

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Сви путеви и пруге воде у Лапово - 12. и 13.

ЛОКАЛНА САМОУПРАВА

„RES, NON VERBA!“ - 14, 15, 16, 17. и 18.

ПОПУЛАЦИОНА ПОЛИТИКА

Инклузивно игралиште - 19.

СПОРТ

Успон ЖФК Локомотива- 20.

ХУМАНИТАРНИ РАД

Хуманитарна градња куће Владимиру Којанићу - 21.

ЗНАМЕНИТИ ЛАПОВЦИ

Патријарх Димитрије - 22, 23. и 24.

Данијела Вулићевић ЛАПОВО У БОРБИ ПРОТИВ КОРОНЕ

ТЕМА БРОЈА

Фото: Урош Томић

Лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност „Слово о Лапову“ је серијска публикација установе која је, попут свих библиотека, отворена за све промене у циљу обезбеђивања бољег приступа информацијама и њиховог пласирања. Зато смо, већ у овом, другом по реду броју одустали од планиране концепције – тема сваког броја је из области библиотекарства. Тема овог је, логично, из области здравства. Пандемија вируса корона и борба против ње питање је опстанка човечанства. Лапово је прошле године први талас поднело више него добро, али на жалост, од јесени је ситуација у нашој општини слична оној у осталим општинама Шумадијског округа.

Средином марта наша редакција посетила је лаповачки Дом здравља и обавила разговор са запосленима који су од првог дана радили одговоран и тежак посао у COVID амбуланти. До закључења нашег листа, припреме и штампе, статистика се променила, али суштина је остала.

„Од двадесетог фебруара повећао се број заражених у Лапову. Један од разлога је и нови сој вируса и чињеница да оболевају адолесценти који заразу преносе на родитеље, баке и деде. Старија популација има друге, хроничне болести, па је онда и клиничка слика вирусне инфекције знатно тежа.

Услови за рад су отежани. Нема довољно запослених у односу на тренутне потребе, нарочито медицинских сестара. Велики је проблем и са бројем лекара јер је њихово присуство неопходно осим у COVID амбуланти, и у општој амбуланти, у хитној, а и за вакцинацију.

Медицинске опреме за сада има у довољним количинама. Од почетка пандемије, Клиничко-болнички центар Крагујевац нас снабдева, некада у већем, некада у мањем обиму.

Веома сам задовољна радом запослених. Све време улажу максималне напоре у збрињавању свих пацијената, а пружају и потребна обавештења и савете телефоном.

Пацијенте са тежом клиничком сликом упућујемо у Крагујевац у Респираторни центар и на Инфективну клинику”, рекла је за наш лист Весна Рашковић, начелник опште медицине Дома здравља у Лапову.

„Вирус корона је непредвидив. Понекад се симптоми инфекције овим вирусом тешко препознају јер клиничка слика указује на друга обољења. Ових дана се код деце јавља клиничка слика инфекције стомачним вирусом, али су пацијенти позитивни на COVID 19. Зато је јако важна и тријажа пацијената већ на шалтеру.

Ових дана је прилив пацијената и број извршених прегледа у COVID амбуланти јако повећан. Сматрам да имамо пуно заражених јер се поједини мештани понашају неодговорно и не поштују епидемиолошке мере. Битно је да и вакцинисане особе знају да се морају придржавати мера и након вакцинације.

Све здравствене установе због дужине пандемије и мањка запослених веома тешко успевају да обаве све оно што их сваког дана на послу чека. До сада смо обавили 2059 прегледа у COVID амбуланти од којих је 500 пацијената било заражено вирусом корона.

Сви наши медицински радници раде и редован посао, и у COVID амбуланти, а три лекара: Весна Рашковић, Мирела Ћибић Златковић и Радослав Павловић и медицинске сестре Сандра Петровић Златковић, Снежана Солунац и Данијела Ђорђевић раде на пунковима за вакцинацију (има их два, а постоји варијанта вакцинисања у кућној посети).

До сада је преко 1000 пацијената вакцинисано првим дозама, а преко 750 другим дозама, од тога: Синофармовом вакцином 924/705, Фајзеровом 56/41 и АстраЗенека 33/10.

Педијатрија је такође јако оптерећена, као и лабораторија у којој је запослено само 4 лаборанта и један биохемичар.

Покушавамо да грађанству пружимо најбољу могућу услугу у датим условима. Радимо нон-стоп сваког дана у недељи, трудећи се и да заштитимо раднике. Зато свакодневно требају заштитну опрему, па имамо довољно скафандера, хируршких маски и рукавица”, рекла нам је главна сестра Сандра Петровић Златковић.

Након посете Дому здравља, вратили смо се у Библиотеку са жељом да се у наредном периоду библиотечка статистика побољша на уштрб суморне здравствене и да се живот и у нашој вароши, а и у читавом свету, врати у нормалу.

ЗА БОЉИ СТАТУС ПРОФЕСИЈЕ

ШУМАДИЈСКА ПОДРУЖНИЦА

Друга редовна седница Скупштине Библиотекарског друштва Србије одржана је 24. фебруара 2021. године, у Амфитеатру Народне библиотеке Србије, уз поштовање епидемиолошких мера.

Делегати из читаве Србије су разматрали Извештај о раду Друштва у 2020, као и извештаје подружница, стручних тела, Управног одбора, Финансијски извештај Друштва за 2020, а напослетку и Програм рада за 2021.

Седници су присуствовали делегати наше подружнице: Марија Петровић Бошковић, Милијана Јовановић, Данијела Вулићевић и Владимир Тимотијевић. На почетку седнице уручене су дипломе

Данијела Вулићевић

ШУМАДИЈСКИ ПУЛС КУЛТУРЕ

САРАДЊА СА УСТАНОВАМА КУЛТУРЕ

Традиционална манифестација „Дани крагујевачке књиге“ коју организује Народна библиотека „Вук Караџић“ ове године је одржана у онлајн формату. Лаповачка библиотека је имала част да четврти пут, заједно са Народном библиотеком „Свети Сава“ из Аранђеловца учествује у програму „Шумадијски пулс културе“ 11. фебруара 2021.

Општинска библиотека „Слово“ представила је у првом видео-прилогу зборник прича о Лапову и Лаповцима „Пупак Балкана“ који је објавила прошле године у част 25 година од оснивања установе. У другом видео-прилогу представила је први број нашег листа. Аутори прилога су: Данијела Вулићевић, Сања Станисављевић и Зоран Станојевић.

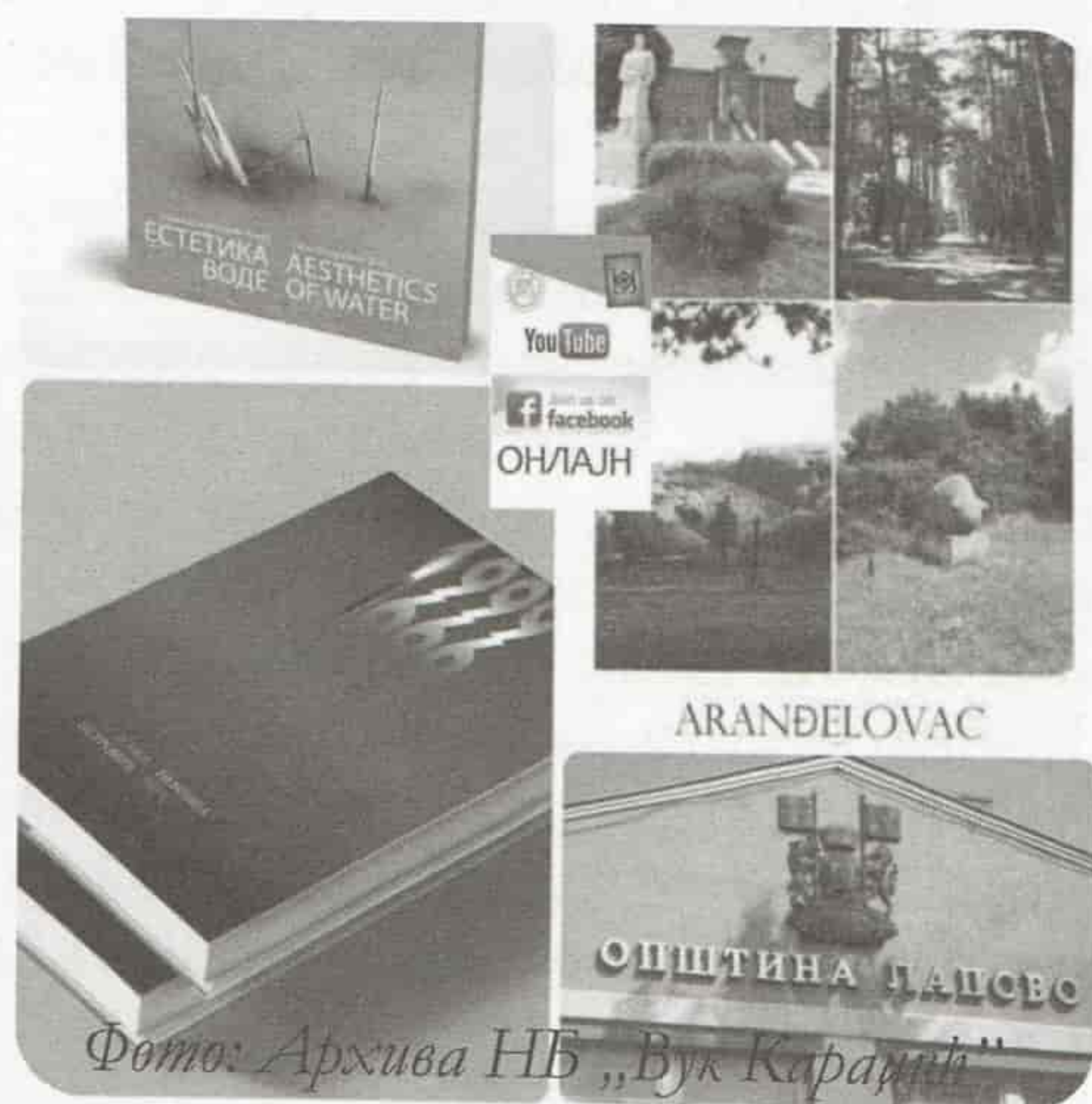

Фото: Архива НБ „Вук Караџић“

Фото: Архива Библиотекарског друштва Србије

лауратима награда Библиотекарског друштва Србије, међу њима и Гордани Вучковић, члану наше подружнице.

Присутнима се обратио и вршилац дужности управника Народне библиотеке Србије Владимир Пиштало.

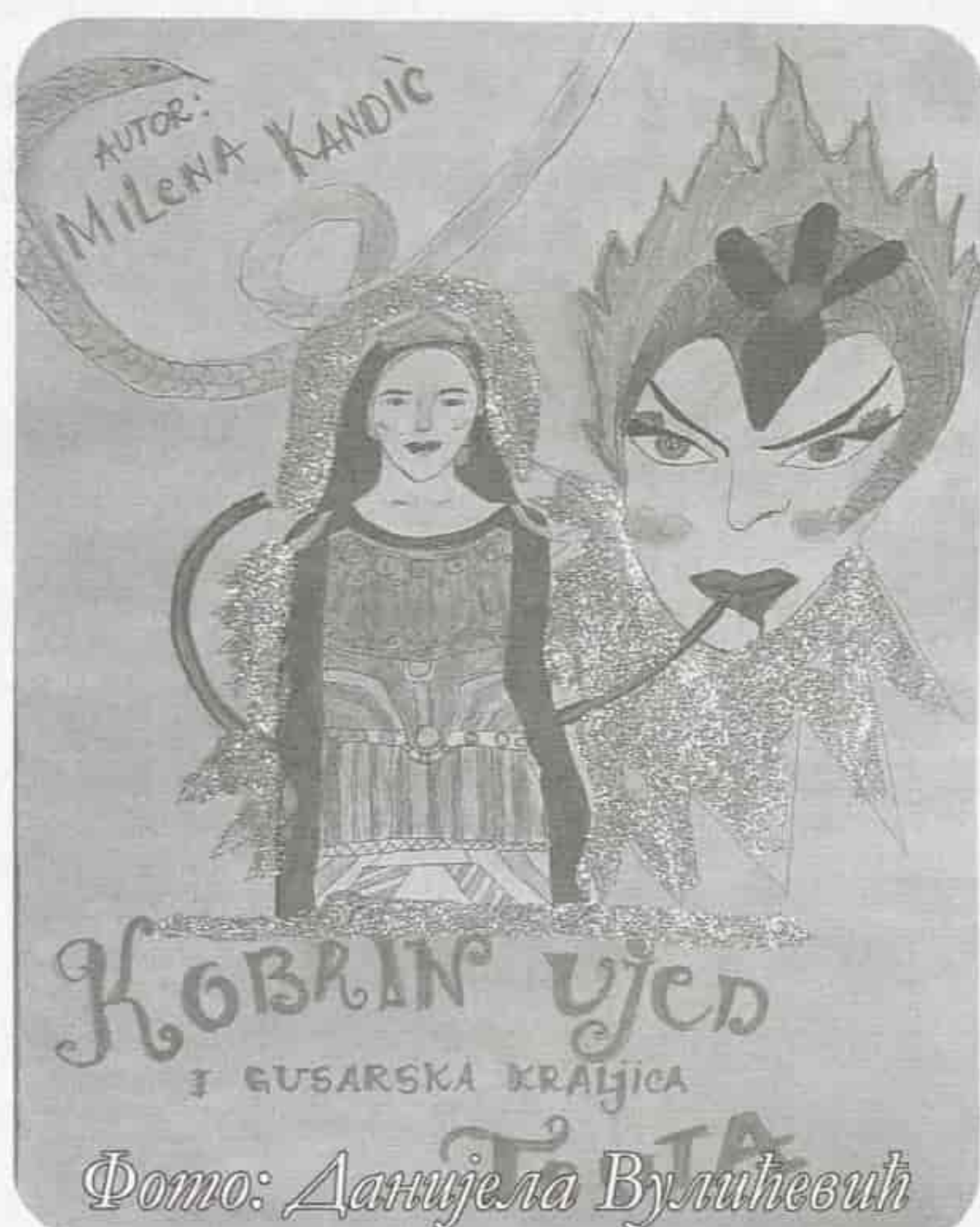
Фото: Архива НБ „Вук Караџић“

Лаповачку библиотеку у Шумадијском пулсу културе најавила је виши дипломирани библиотекар Виолета Јовичинац Петровић речима: „Захваљујући великом стручном знању, великом радном елану и готово романтичарском заносу у раду са корисницима, Општинска библиотека Слово из Лапова била је предмет анализа на стручним скуповима. Ентузијазам запослених у овој библиотеци не спотиче се ни о хроничну финансијску оскудицу ни о подозревање локалне заједнице. Радионички рад са младима је њен заштитни знак, али и издавачка продукција се може сматрати њеним великим успехом.“

О учешћу лаповачке библиотеке на манифестацији „Дани крагујевачке књиге“ директор библиотеке Данијела Вулићевић говорила је у емисији „Мозаик“ у студију РТВ Крагујевац 25. фебруара.

РЕГИОНАЛНА САРАДЊА НА
ТЕМЕЉИМА ЗАЈЕДНИЧКЕ
БАШТИНЕ

ПРОЈЕКТИ

Међународни пројекат "Илири – заједничка баштина" финансијски је подржао Фонд за Западни Балкан (Western Balkan Fond) и има за циљ допринос регионалној сарадњи и повезивању држава у окружењу. Носилац пројекта је НВО Академија друштвених наука из Бијелог Поља, док су партнери Музеј града Зенице, Општинска библиотека „Слово“ из Лапова и ЈУ Културни центар „Никола Ђурковић“ из Котора.

Крајем децембра прошле године у оквиру Регионалног фестивала фантастичне књижевности „Refesticon“ одржано је онлајн представљање књиге „Древни Илири“. Публикација је део поменутог пројекта и као издавачи потписују се носилац и партнери у пројекту. У програму су учествовали уредници, чланови жирија и 25 аутора из: Црне Горе, Србије, Босне и Херцеговине, Хрватске, Албаније, Македеније, Руму-

није и Велике Британије. Преко ZOOM платформе укључила се и директор лаповачке библиотеке Данијела Вулићевић преносећи детаље о првој етапи пројекта реализованој у Лапову у октобру прошле године, захваљујући се донатору и истичући да епидемиолошка ситуација није умањила значај постигнутих резултата.

У току је припрема зборника прича о Илирима (аутори су средњошколци, учесници у пројекту) и публикације која ће садржати стрипове израђене на радионицама за ученике основне школе у Лапову, Бијелом Пољу и Зеници.

Онлајн изложба „Древни Илири“ коју чине странице поменутих стрипова премијерно је приказана такође на „Refesticonu“.

У наставку реализације пројекта „Илири – заједничка баштина“ планирана су представљања свих публикација обухваћених пројектним активностима, изложбе, трибине и дружења учесника у зависности од епидемиолошке ситуације у Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини.

Иако пројекат није окончан, евидентно је да су активности посебно усмерене на подизање свести о илирској баштини као заједничкој вредности држава у региону, и на побољшање веза међу уметницима и младим људима у државама западног Балкана уродиле плодом.

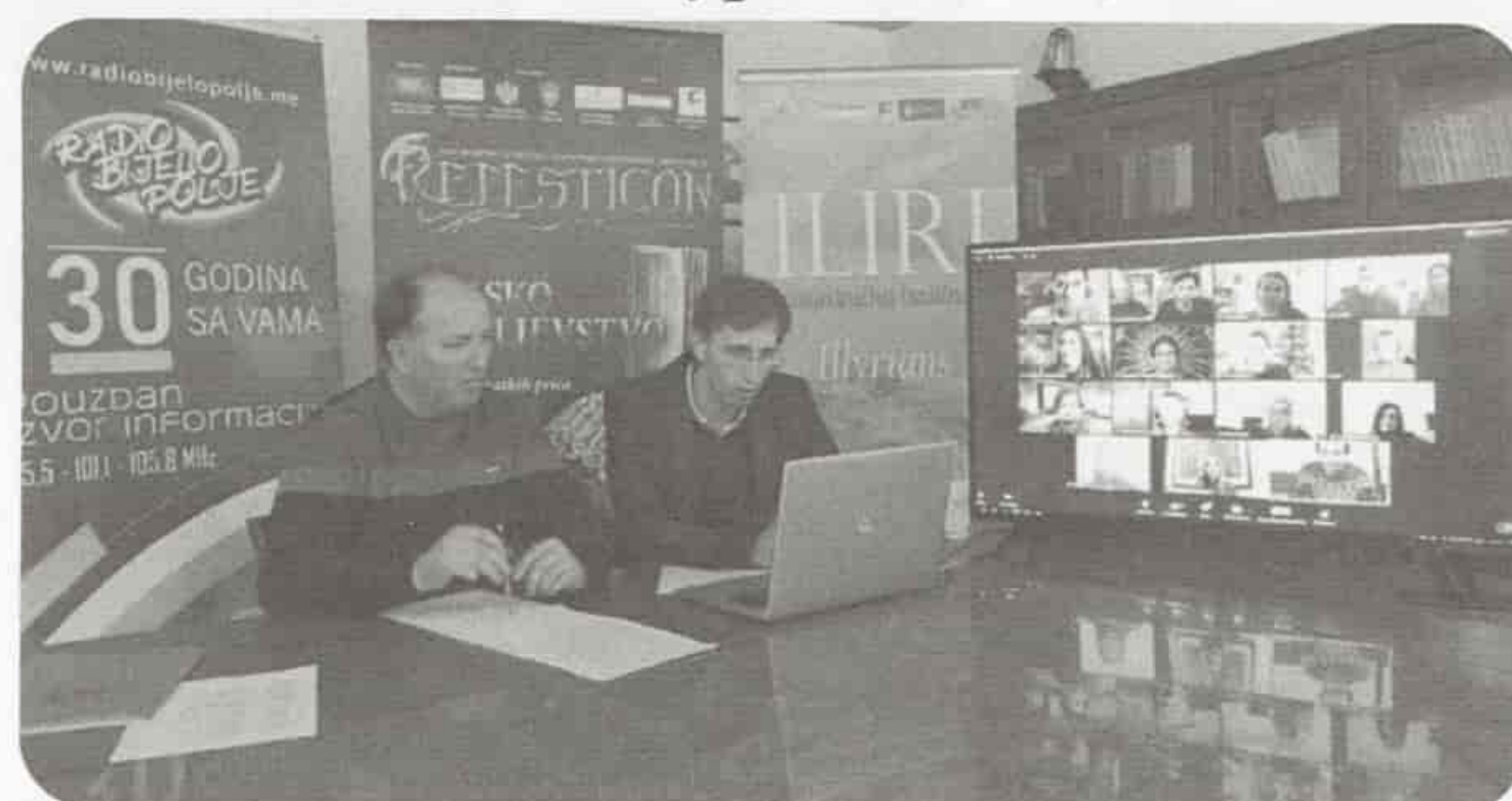
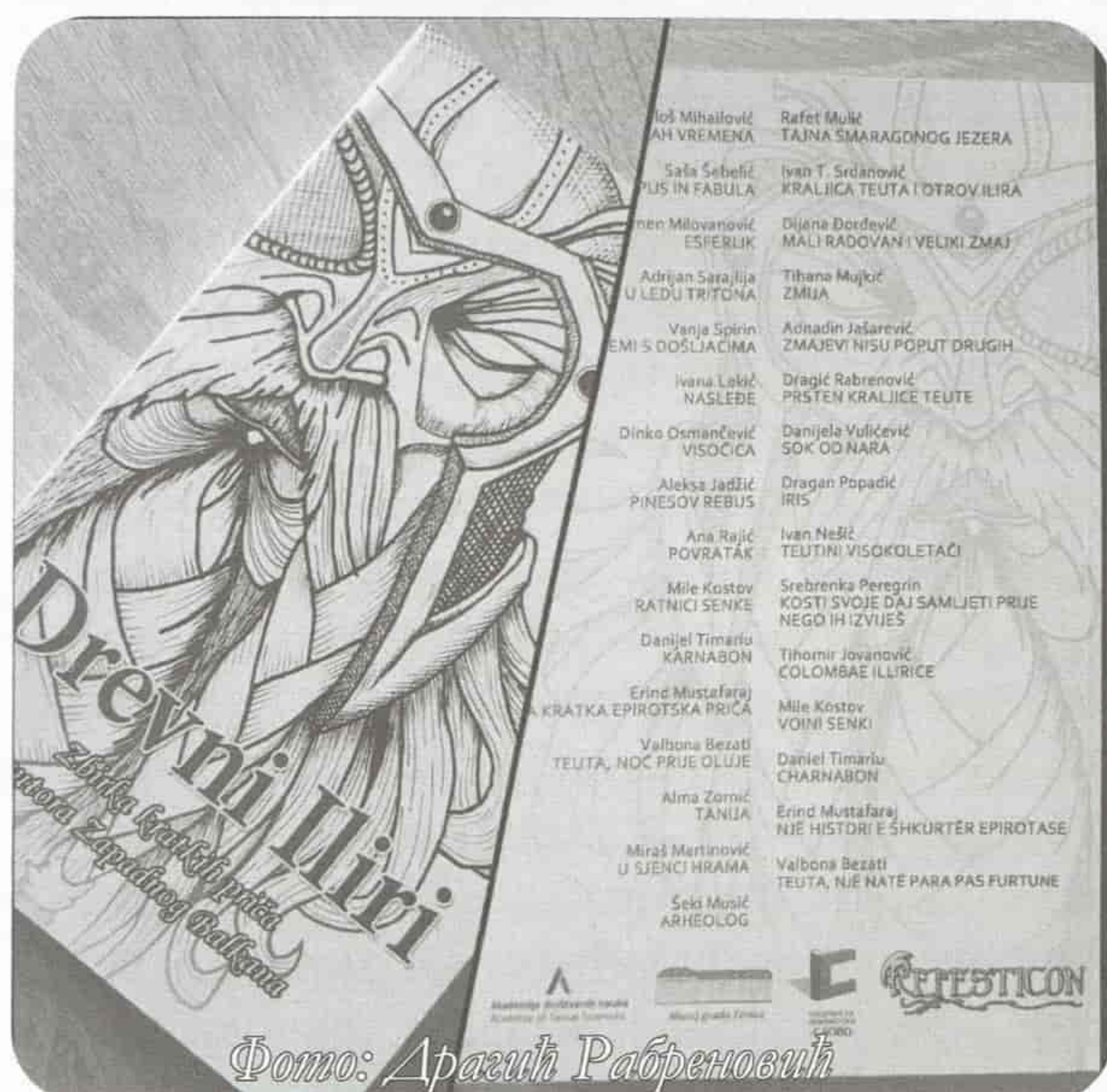

Фото: Данијела Вулићевић

Протонамесник Горан Живковић

МОНОГРАФИЈА ХРАМА СВЕТЕ ПАРАСКЕВЕ У ЛАПОВУ

ЗАВИЧАЈНИ ФОНД

Црква Свете Параскеве у Лапову је освештана 8. августа 1919. године од стране тадашњег српског митрополита Димитрија те је прослава њене стогодишњице уприличена у недељу, 11. августа прошле године. Том приликом епископ шумадијски Господин Јован је са свештенством служио Свету архијерејску литургију, а затим је организован пригодан културно-уметнички програм и свечани ручак. Први српски патријарх после уједињења Срба, Хрвата и Словенаца, Димитрије Павловић, једно време био је парох лаповачки и сабрат свог тадашњег таста, проте Луке Радовановића. Он је јако волео Лапово, често га је посећивао и био је иницијатор градње садашњег храма, и то на месту брвнаре која је до 1910. године постојала док није срушена.

Поводом овог за Лаповце значајног јубилеја написана је са благословом епископа шумадијског Јована монографија овог дивног храма, укоричена и одштампана на квалитетном кунздрук папиру. Црквена општина лаповачка дугује велику захвалност господину Срђану Којићу, власнику штампарије „Колор Прес“ који је бесплатно одштампао импозантан тираж од 400 примерака. Монографија је написана на 352 стране, а писали су је следећи аутори: мр Небојша Ђокић, др Момчило Исић, др Предраг Драгојевић, др Иван Бецић, др Оливера Думић, протојереј Саша Антонијевић, протонамесник Горан Живковић и Дејан Радисављевић. Прилоге су написали протонамесник Дејан Шишковић, ђакон Марко Арсенић и Дејана Банковић. Уредник је историчар уметности и редовни професор на Филозофском факултету Универзитета у Београду, др Предраг Драгојевић. Ова књига је додатно значајна јер монографију овог обима још немају многе цркве, како у шумадијској епархији, тако и шире. Уводни текст о значају храма за духовни живот Лаповаца је написао протонамесник Горан Живковић, парох четврте лаповачке парохије. Он је изнео мноштво детаља из црквеног живота

поменувши манифестацију Дани Свете Петке, црквени хор, занатлијску славу, запис посвећен Светом владики Николају, свештенике који су служили при овом храму, општинску структуру која годинама помаже црквеној општини, рад вероучитеља као и сва удружења са којима свештенство има веома добру сарадњу. Поменут је и фрескопис којим је храм украсио баточински фрескописац Драган Милојевић у последњих неколико година, а све уз обилну финансијску помоћ верујућег народа Лапова.

Аутори монографије су прекаљени стручњаци у својим областима. Небојша Ђокић је већ познат као црквени историчар, аутор је многих текстова везаних за локалне храмове и велики је ентузијаста у области којом се стручно бави. Дугогодишњи је сарадник часописа „Каленић“, а за писање о лаповачком храму је био додатно мотивисан јер је један део свог живота провео у овом месту. Он се осврнуо на историјски период пре изградње цркве брвнаре која је постојала на истом месту где је садашњи храм, а срушена је да би се исти саградио. Пре брвнаре је парохијски храм Лапова био уствари манастир Грнчарица те је и ова тема детаљно обрађена у монографији. Током истраживања везаних за писање овога дела наилазио је на многе интересантне податке као што је на пример чињеница да је пројекат лаповачког храма освојио сребрну медаљу на једној изложби у Лондону пре Првог светског рата. Занимљива је и чињеница да су Аустријанци срушили споменик Карађорђу на Калемегдану у току истог тог рата, а пројектант тог споменика је био Пашко Вучетић који је насликао иконостас лаповачког храма. Једна занимљивост је везана и за најзначајнијег пароха који је службовао у овом месту, а то је каснији митрополит и затим патријарх Димитрије. Наиме, његов таст и он су били посвећени сточари и редовно су били у највишем рангу када су се организовала такмичења сточара овога краја.

Др Момчило Исић се годинама успешно и студиозно бави једном потцењеном граном историје - локалном историјом. Његов допринос је везан махом за историју просвете у лепеничком срезу коме је Лапово припадало. Наиме, замисао аутора монографије је била да се обраде сви детаљи везани за живот парохијана Лапова, како они световни у

које спадају нпр. привреда и просвета, тако и духовни.

Др Иван Бецић из Института за српску културу у Лепосавићу је обрадио привредни и финансијски живот у новијој историји Лапова. Приватно банкарство је имало значајног удела у привреди овог места између два светска рата и овај аутор се веома опсежно бавио том темом.

Наравно, један део књиге је посвећен архитектури храма који је триконхосан са три куполе, саграђен у српско-византијском стилу по плановима архитекте Јована Станојевића. Такође, писци монографије су се осврнули и на иконостас који је урађен под утицајем европских модела тог доба. Присутни су утицаји немачког и италијанског сликарства као и прерафаелита. Главни аутор фрескописа, поменути Вучетић, обилазио је многе манастире у Србији тако да је и то могло да обликује његов црквено-уметнички израз. У монографији се налазе и његова кратка биографија што је значајно јер се ради о потцењеном и скоро па заборављеном уметнику, као и биографија другог сликара иконостаса - Љубише Валића. О значају Пашка Вучетића као сликара довољно говори чињеница да је он радио два сецесијско-симболистичка портрета краља Петра, а то је привилегија коју је имало мало уметника. Међутим, због оданости краљевској династији он је пао у заборав тако да је ова монографија дала један мали допринос његовом заслуженом актуелизовању. Један лаповачки парох је такође пао у заборав и овом приликом је написана прва његова озбиљна биографија, а заслуге за то припадају црквеном историчару, протојереју Саши Антонијевићу. У питању је велики прота Живан Маринковић који је службовао при лаповачком храму Свете Параскеве од 1921. до 1928. године, а касније је био ректор Призренске богословије у вероватно најтежем периоду њеног постојања. Прота Саша је изнео мноштво занимљивих података о овом великом свештенику СПЦ, почевши од рођења у Пајазитову код Крагујевца па све до упокојења, нарочито се осврћући на његово крстоносно службовање у Призрену. Од прота Живана је остао диван летопис пун занимљивих података и биографија дотадашњих свештеника, а који данас краси библиотеку лаповачког храма. Дobar допринос монографији је дала и др Оливера Думић, оријенталиста

-турколог по професији која је обрадила период историје Лапова до ослобођења од османске власти. Такође, својим трудом је обогатио садржај ове књиге и Дејан Радисављевић, етнологантрополог при Српском научном центру.

Лапово је било један од центара некада веома живог богомољачког покрета те је приликом писања монографије урађен осврт на овај значајни феномен СПЦ у првој половини двадесетог века који је водио Свети владика Николај. Такође, протонамесник Горан Живковић је написао кратке биографије свештеника који су служили у Лапову почевши од изградње новог храма, али је уједно обрадио биографије и оних свештеника који су рођени Лаповци, а служили су ван свог родног места. Написане су и краће биографије богослова који се спремају за свештенички позив, а диригент Дејана Банковић се осврнула на садашњи црквени хор „Свети Јован Дамаскин“.

На крају монографије изнет је летопис парохијског живота у Лапову у последњих неколико година који се састоји од свих оних извештаја написаних за сајт шумадијске епархије, а везани су за храм Свете Параскеве. Поводом писања ове дивне књиге организован је 28. и 29. октобра научни симпозион са благословом епископа шумадијског Јована, а на истоме су учествовали аутори са својим излагањима. Свакако да ова монографија има и својих недостатака, али труд и ентузијазам са којим је написана су очигледни свакоме ко буде ишчитавао њене странице.

(текст је објављен у часопису „Каленић“)

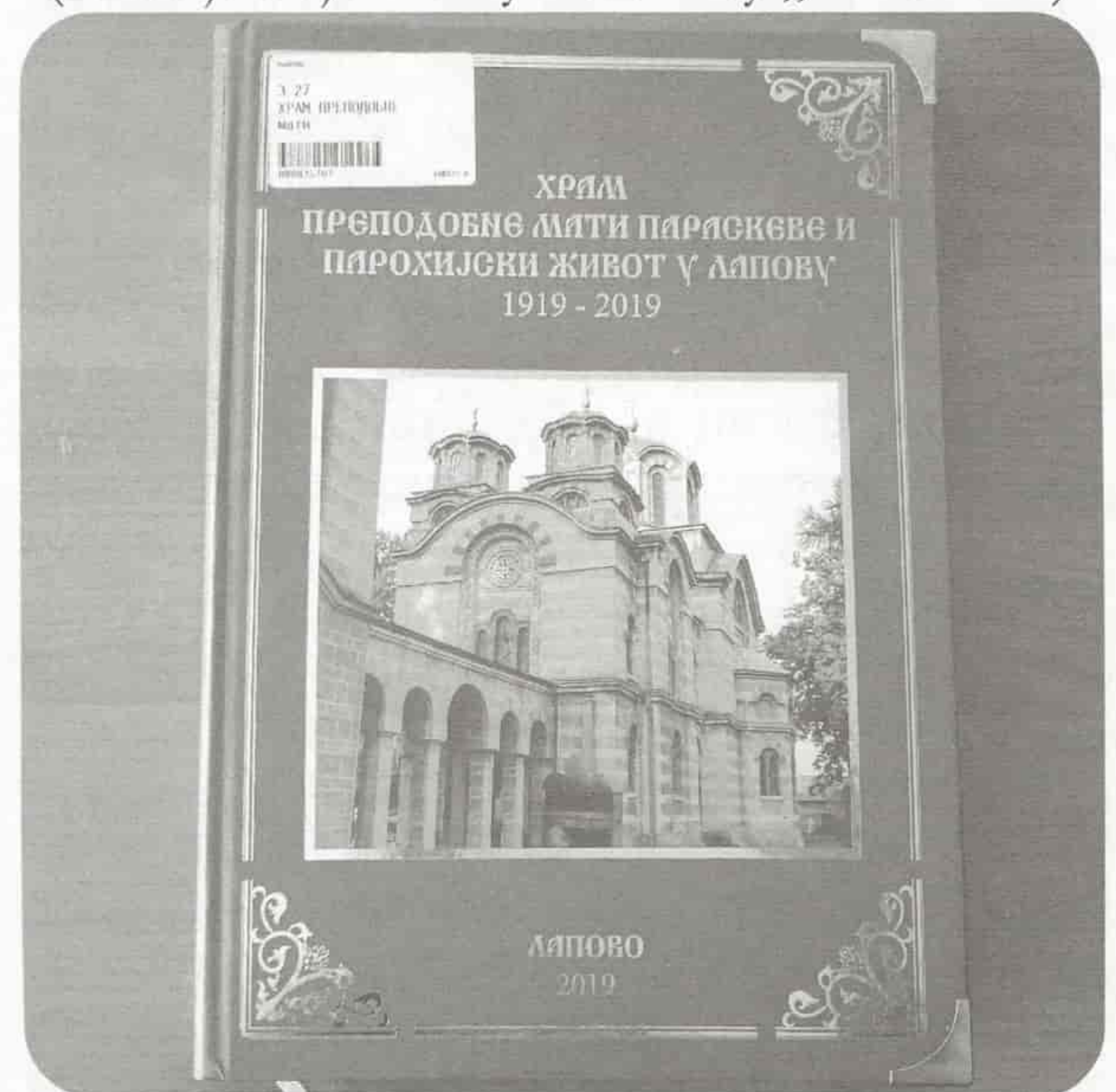

Фото: Данијела Вулићевић

ОД А ДО Ш

„С тим ми је осећањем да сам једном заувек пронашао своју матичну луку, било лако кренути на пут.“

Данило Киш

ИЗДАВАШТВО

Почетком ове године Општинска библиотека „Слово“ је објавила друго допуњено издање збирке кратких прича у којима речи почињу истим словом „Од А до Ш“ Јовице Николића. Књига је одштампана у тиражу од 300 примерака. Уредници ове занимљиве публикације су Данијела Вулићевић и Јелена Милетић, а аутор корице Ивана Андрејевић.

Јовица Николић је омиљени писац у Лапову. Његова лука је читава Шумадија, Србија и сва подручја у којима се говори српски језик из којег он као пчела из нектара, црпе речи, синтагме и реченице претварајући их у необично књижевно дело.

У својим причама Јовица исцртава ведру и насмејану, општрим новинарским оком избрушену слику нашег доба. Слика нема рам, жива је, спаја људе и пределе. Тако је и било на сваком представљању првог издања ове књиге.

А када разгрнемо хумор и домишљатост, долазимо до суштине ауторове љубави према матерњем језику.

У предговору књиге, професор српског језика и књижевности Јелена Милетић је написала:

„Једног јулског јутра јединствени, једноставни јунак Јовица јави Јелени:

- Јутроооо, Јелоооо!

- Јутрооо, Јовицеее!.....

И ту престаје моје писање на слово Ј. Није ми успело. Али њему јесте, нашем необично обичном јунаку Јовици. Успео је да искористи богатство нашег српског језика и да уз помоћ око 7500 речи напише књигу, јединствену, духовиту, пуну хумора под називом Од А до Ш. Кристално чистим језиком, без употребе речника, писац је објединио 30 прича у целину, користећи различите речи које не укључују прост говор, псовке ни вулгарности. У књизи је описао, не само јунаке своје вароши Лапово, него и места у окружењу, и тако пратио њихов живот, повезујући догађаје и ликове у оригиналну слагалицу.

Овај необични ентузијаста, ватрогасац, новинар, љубитељ природе и писане речи, скулптор, вајар, човек који прави играчке за децу од дрвета, добровољни

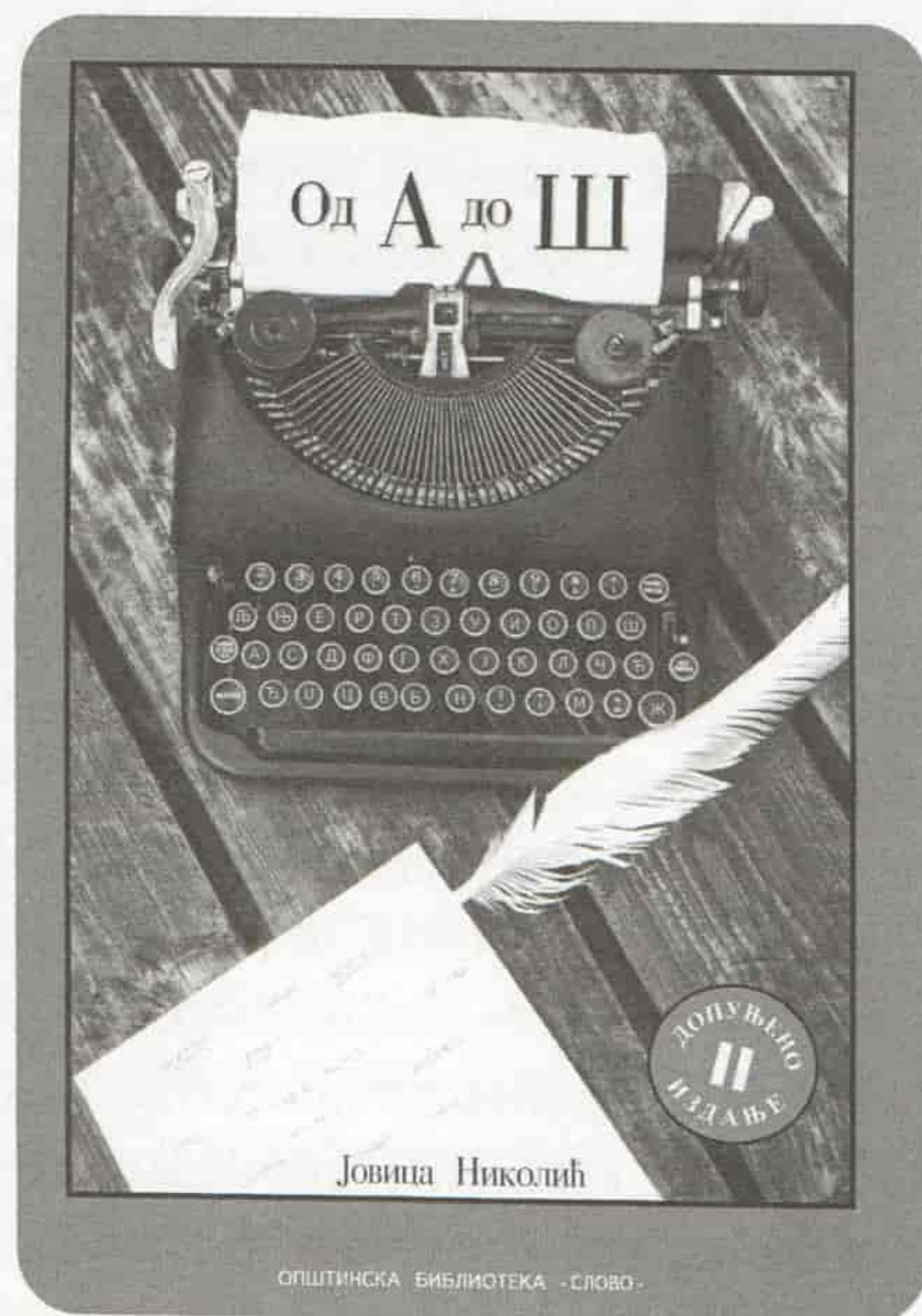
давалац крви, оставља у аманет нешто што је још Вук Караџић започео. Пажљиво идући и посматрајући своју варош, њене житеље за које зна и када су рођени, своју реку Мораву и њене врбаке, природу која га окружује, а што је најважније карактерне црте људи, наш даровити писац бележи своја запажања. Од свог родног Лапова и чика Дачиног сокачета, преко многих новинских чланака, гостовања у разним ТВ и радио емисијама, као гост предавач у школи или глумац аматер, путем својих необичних прича, стигао је чак до Франкфурта на Мајни. Надамо се да ће ући у Гинисову књигу рекорда. Помоћу слова и речи, уз маштовитост и креативност, успеће да освоји читав свет. Јер слова лете, склапају се у речи и реченице и налазе пут до својих читалаца који са радошћу и осмехом на лицу ишчекују сваку следећу страницу.

Ми који познајемо писца, знамо да је пре свега добар, племенит и хуман човек, поносни власник великог броја пријатеља и искрених осмеха које његове приче измамљују. Зато је и заслужни грађанин своје вароши. Сложићемо се да је то оно што је најважније, оно што је почетак и крај свега, или од А до Ш.

О књизи Јовице Николића похвално се изразио и новинар Бранко Станковић, аутор телевизијске емисије „Квадратура круга“:

„Језик нам из дана у дан, као и ми сами постаје све сиромашнији. Многи млади људи данас читаве реченичне конструкције замењују врх, екстра, брате; а они старији све чешће користе идиоме просто, негде, значи.

И право је богатство када се у таквој ситуацији појави један обичан човек који напише књигу у којој свака реч почиње на једно исто слово.“

Јовица Николић

ДАНИ ВИНА

КУЛТУРНА ДЕШАВАЊА

„Виноград тражи слугу, а вино господара”, каже народна пословица.

Свети Трифун, заштитник виноградара и винара, обележен је 15. пут ове године у нашој општини, сечењем славског колача, традиционалним резивањем чокота и доделом признања најбољим винарима у биоскопској сали у Лапову. Овогодишњи колачар био је Жика Јеленковић, а водитељ програма Ивана Андрејевић, директор КТЦ „Стефан Немања” Лапово.

Оцењивачка комисија из Вршца у саставу дипл. инж. Миодраг Кертес, председник, МСЦ спец. Саша Попов и дипл. инж. Владимир Чејић, чланови, оценили су шестог и седмог фебруара 41 вино и 41 ракију наших виноградара и винара.

У категорији белих вина, од 8 узорака прво место припало је Микици Томићу, друго Драгану Микићу и треће Браниславу Стојановићу.

У категорији розе вина од 15 узорака првопласирани је Драгиша Радић, друго-пласирани дипл. инж. Андреја Златковић, а трећепласирани Синиша Солунац.

Данијела Вулићевић

„ТЕБИ, МАЈКО, МИСЛИ ЛЕТЕ“

Поводом Дана жена Позоришно-филмски атеље „Студио Д“ у биоскопској сали Културно-туристичког центра „Стефан Немања“ приказао је емисију „Теби, мајко, мисли лете“ која је истовремено објављена на You Tube каналу „Студија Д“.

У овој емисији која је била прва у низу планираних у циљу упознавања јавности са радом лаповачких уметника, гости су били: лаповачке чланице Друштва „Коло српских сестара“, чланице Удружења

Фотог: Дејан Ивановић

У категорији црвених вина од 18 узорака, апсолутни победник је пензионер Бранислав Стојановић, са максимално освојених 86 бодова.

Оцењивање ракија извршено је у три категорије:

- ракије од шљиве - 20 узорака;
- ракије од грожђа - 10 узорака;
- остале воћне ракије - 11 узорака.

Протекла година била је добра и наши виноградари имали су одличну бербу.

Општи утисак комисије је да је изузетан квалитет за наше поднебље приказан у категорији ракија од шљиве, где су скоро сви учесници постигли одличне и врло добре резултате. Одличан резултат приказан је и у категорији црвених вина. У свим категоријама постоји простор за побољшања.

Фотог: Петар Илић

„Моравске шаренице“ и Слађана Дилић, аутор романа „Записивач љубави“. У музичко-рецитаторском делу програма учествовали су: Стефан Николић, Зоран Ђорђевић, Теодора Миљић, Илија Ристић и Томислав Миљић. Једну од најемотивнијих песама о мајци отпевао је Михајло Ивановић.

Јовица Николић је говорио о Светој Петки и о лекару Зорки Јовановић која је погинула у Првом светском рату (са њеном биографијом и заслугама упознаћемо вас у наредном броју нашег листа). Снежана Миљић, прва жена таксиста у Лапову, причала је о свом радном искуству, а Славица Петковић о важности добровољног давања крви. Славица је дугогодишњи добровољни давалац, 35 пута је учествовала у оваквим хуманитарним акцијама.

Програм су водили Дејан Ивановић и Снежана Николић Панић.

По речима Дејана Ивановића, првог човека „Студија Д“ који своју делатност обавља под окриљем КТЦ „Стефан Немања“, ових дана ће почети снимање филма „Тајна и мистерија извора Ладна“. - Овом приликом позивам све уметнике из Лапова да остваре сарадњу са нашим атељом - поручује Дејан Ивановић.

Надица Милетић

ВРТИЋ У ДОБА КОРОНЕ

ОБРАЗОВАЊЕ

Фото: Архива дечијег вртића

Деца ПУ „Наша младост“ су активно-стима на нивоу установе, у сарадњи са родитељима, а поштујући мере МПНТР-а поводом вируса COVID 19 обележила Белу недељу. Активности поводом Беле недеље реализоване су у периоду од 8. до 12. марта 2021. у којима су учествовала сва деца у вртићу, односно све васпитне групе.

Активности које су реализоване:

8. марта - Традиција и обичаји мога места „Бела недеља“;

10. марта - Традиционалне песме и игре мог краја - музичко-плесне активности;

11. марта - Традиционалне покретне игре мог краја - физичке активности на нивоу групе;

12. марта - Бал под маскама, на нивоу васпитних група.

Деца ПУ „Наша младост“ поштујући мере МПНТР-а поводом вируса COVID 19 су се на балу под маскама представила осталој деци различитим костимима и маскама у сарадњи са породицом.

Сарадња са родитељима је реализована 9. марта 2021. поводом активности Моја маска.

Циљ је био развијати традиционални дух и традиционалне вредности места код деце, што је реализовано.

Поштујући мере МПНТР-а поводом вируса COVID 19 изостала је сарадња са друштвеном средином.

Установа за децу предшколског узраста „Наша младост“ Лапово у оквиру годишњице обележавања дана Општине Лапово организовала је манифестацију „Басноигралиште“ у периоду од 15. до 19. марта ове године.

Манифестацију су пратили и подржавали родитељи активним учешћем у избору костима и музике.

У „Басноигралишту“ су учествовала деца од млађе до предшколске васпитне групе. Циљеви ових активности су били:

- развијање способности слушања, разумевања и доживљавања текста;
- драмска импровизација;
- развијање маште, креативности и

ритмичности;

- владање сценом.

Активности које су реализоване:

15. марта - „Наша басна“ - драмске игре по избору деце;

16. марта - „Два миша“ - млађа васпитна група; „Цврчак и мрав“ - средња васпитна група;

17. марта - „Пуж и миш“ - старија васпитна група; „Земља здравља“ - предшколска целодневна васпитна група;

„Све боје дуге“ - одељак „Возић“;

18. марта - „Мир, мир, мир...“ - мешовита васпитна група; „Пиленце, Миленце“ - одељак IV; „Мрав доброг срца“ - предшколска целодневна васпитна група;

19. марта - „Баснобал“, на нивоу васпитних група - додела захвалница.

Фото: Архива дечијег вртића

Због поштовања мера МПНТР-а поводом вируса COVID 19 изостала је сарадња са друштвеном средином па самим тим и са ОШ „Светозар Марковић“ која је традиционално драмским приказом басне од стране ученика од првог до четвртог разреда учествовала претходних година.

Из истог разлога родитељи нису могли да гледају дечје представе, али су од васпитача добили фотографије (преко Вибер групе) са ове манифестације и тако им је дочаран бар део атмосфере.

Деца су уживала и као глумци и као гледаоци, они су покретачи, иницијатори, они се најлакше прилагођавају новонасталим ситуацијама, ми смо ту да ослушкујемо њихове жеље, пратимо њихове могућности и уживамо у ономе што нам дају.

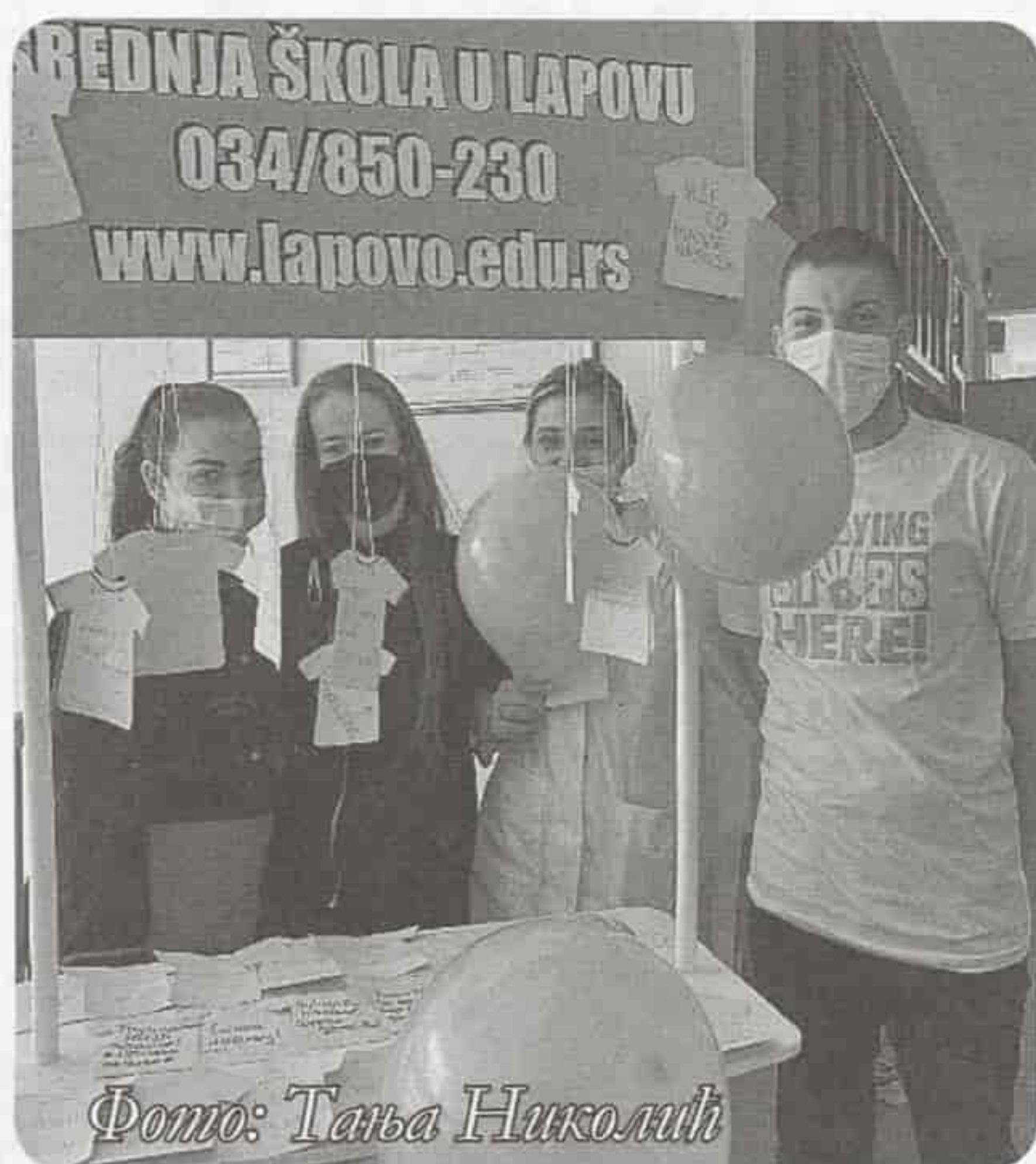

Фото: Архива дечијег вртића

Милица Станковић

МЕЂУНАРОДНИ ДАН БОРБЕ ПРОТИВ ВРШЊАЧКОГ НАСИЉА

ОБРАЗОВАЊЕ

Сваке године, последње среде у фебруару, у свету се обележава Међународни дан борбе против вршњачког насиља, са циљем поштовања различитости, развоја и јачања емпатије и толеранције, а са акцентом на препознавању проблема у међусобним односима деце и младих и неконфликтном начину решавања истих, исправним реаговањем.

Међународни дан борбе против вршњачког насиља назива се и Даном розе мајица. Наиме, у једној канадској провинцији, ученик Charls McNeil, у школу је дошао носећи мајицу розе боје, због чега је тог дана био изложен вербалном насиљу од стране својих вршњака. Иако је само желео да на овај начин пружи подршку својој мајци оболелој од карцинома дојке, тог дана претрпео је ругање и исмевање осталих ученика. Да овај инцидент не би остао незапамћен и да се не би поновио, група активиста која се бавила проблемом вршњачког насиља је након овог догађаја купила 50 розе мајица и поделила их ученицима те школе, како би подржала дечака због непријатности коју је доживео, као и у његовој личној, породичној борби. У знак подршке, ученици којима су мајице подељене, у школу су долазили у њих одевени. Након овог догађаја, 2007. године, Дан розе мајица постаје међународно обележаван.

Последње среде у фебруару ове године, ученици Средње школе у Лапову спровели су низ активности како би симболика овог дана била препозната и усвојена и у оквиру саме школе.

На часу одељенског старешине, а уз помоћ и подршку стручног сарадника, одржана је презентација о Дану розе мајица, у свим одељењима Средње школе. Затим, на часу енглеског језика,

ученици су имали прилику да заједно са наставником учествују у радионици „Pink shirt day“. Наиме, циљ радионице било је подизање свести о значају превенције насиља, његовом препознавању и правилном реаговању у случају да до насиља дође. Ученици су најпре били упознати са самим појмом и сврхом обележавања Дана розе мајица, након чега су били позвани да дају и своје мишљење о датој теми. Након тога, читањем интервјуа једног од покретача идеје да Дан розе мајица добије међународно обележје, имали су прилику да се упознају са вокабуларом који се односи на вршњачко насиље. Радионица је окончана писањем слогана подршке жртвама вршњачког насиља на ружичастом папиру, коришћењем новоусвојеног вокабулара. Одељења образовних профила кувар и конобар заједно са Тимом за заштиту од дискриминације спровели су акцију „Дођи, види, пробај“ у оквиру које су припремили колаче ружичасте боје. Након тога, а у сарадњи са Еколошком секцијом и Ученичким парламентом колачи су, заједно са ружичастим мајицама од папира са порукама о ширењу емпатије и толеранције према жртвама вршњачког насиља, подељени свим ученицима у школи.

„Буди промена коју желиш видети у свету“, рекао је Ганди. Дан када је један дечак у једној школи претрпео насиље, остао би незапамћен да је подршка у виду 50 розе мајица изостала. Оног тренутка када помислиш да си јединка која не може променити свет, дај свој лични допринос борби коју водиш, коју неко води. Резултат неће изостати. Дана 24. фебруара, Средња школа у једној малој вароши је кроз и учење и забаву дала свој допринос глобалном проблему, пробудила свест својих ђака о истом и учинила да се глас сваке жртве вршњачког насиља у свету, чује јаче и уважи више. Будимо промена коју желимо да видимо у свету, јер смо део тог света.

Зоран Солунац
ПЕЧУРГРАД

ДЕЧИЈИ КУТАК

Било је то давно, давно. Заправо није било баш тако давно - јунаци ове приче су баш ту, у великој црвеној печурки какву до сада видели нисте. Хајде да упознамо њихове становнике! Да бисте дошли до те печурке идете право, па десно од Старог храста, а онда лево. Е баш ту се налази Печурград. Покуцате два пута и кажете:

- Краљеви, чаробњаци и вилењаци су моји пријатељи. И гле чуда, врата се отворе.

Око њега четкице, боје, листови, права мала галерија. Мазало: - Помешам црвену и плаву, не треба ми то, а кад помешам црвену и белу, упсс... то је то! Цео Печурград је исликан његовим сликама. Тада се зачу лавез малог пса Лакија.

Лаки одјури највећом брзином до своје господарице Кале.

Она је задужена да Печурград изгледа чисто и лепо.

Кала је засадила пуно цвећа и дрвећа, тако да је цео Печурград права башта вилењака. Она се брине о птицама, зверима, а има и пријатељицу Буби, малу мацу мезимицу.

Буби често побегне код своје пријатељице Бака Доре.

Дора прича најлепше приче на свету и стално говори како је то некада било. Кад падне вече, сви становници Печурграда се окупе и слушају прелепе приче. Али, Печурград и његови становници имају непријатеља, кртицу Кртка.

Сваке вечери он изрије башту Печурграда и направи прави урнебес. Кала кад га угледа каже: - Како си, Кртко, ниси

ваљда опет направио неку штету? Кртко се само исплази јер је много невоспитан. Кад становници виде почупано цвеће и изривене тунеле сви крећу да среде вилењачку башту. И увек је тако, кад год су у невољи, сви су ту један другом да помогну. А сад је вече и сви спавају и сањају месечеве снове, само Кртко урнебес прави.

ЗОРАН СОЛУНАЦ је рођен у Крагујевцу 1971. године. Након завршене драмске школе, смер глумац- луткар уписује Вишу школу за образовање васпитача у Београду. Радио је у позориштима: „Пиноккио и Палчица“ у Београду и „Позоришту младих“ у Крагујевцу.

Ради у Предшколској установи „Наша Младост“ у Лапову и има 25 година радног искуства као васпитач.

„Оснивањем часописа „Печуркица“ при дечијем вртићу у Лапову јавила се потреба да се он приближи деци различитих узраста. Било је сигурно да је бајка, са становишта мог рада као васпитача, најбољи пут у креирању часописа. Осмишљени су ликови као заштитници страна часописа и на основу тих ликова кренуо сам осмишљавање бајки.

Пре сваке објављене бајке у часопису, бајку сам читао деци различитих узраста и пратио и њихову пажњу и заинтересованост. Први ликови у бајкама били су: вила Кала - као заштитница природе, Мазало - заштитник боја и линија, Лаки - заштитник знања и вештина. С настајењем првих бајки негде је и у мени свет маште постао још чаробнији, а слике и догађаји су постајали део мог живота. Тако настају бајке са новим ликовима и догађајима које су пратиле план и програм васпитно-образовног рада, али и неке од актуелних дешавања у вртићу. Свака од ових бајки прати илустрације мог виђења тог чаробног света виле и вилењака“, каже Зоран.

Горан Стојичић

ВИРВЕЛ - ВОЖЊА КРОЗ СКРИВЕНЕ ПРЕДЕЛЕ ОСЕЋАЊА

Издавач: Ammonite
Омот албума: Андреј Долинка
Фотографија: Јован Марјанов
<https://www.youtube.com/watch?v=ZAcnuU8wVQs>

Вирвел је београдски бенд настао пре више од двадесет година. Музички критичари га смештају у правац пост рока, мада чланови групе кажу да је њихова музика спој различитих жанрова, које преносе публици преко две гитаре, баса, клавијатура, бубњева и женског вокала. Остали су доследни свом звуку, филозофији, малим бројем интервјуа који су до сада имали не желећи да се превише експонирају у медијима, својој упорности и перфекционизму. Одржали су велики број концерата у Србији и региону, и на њима постижу своју највећу снагу возећи публику неким неистраженим путевима кроз скривене пределе

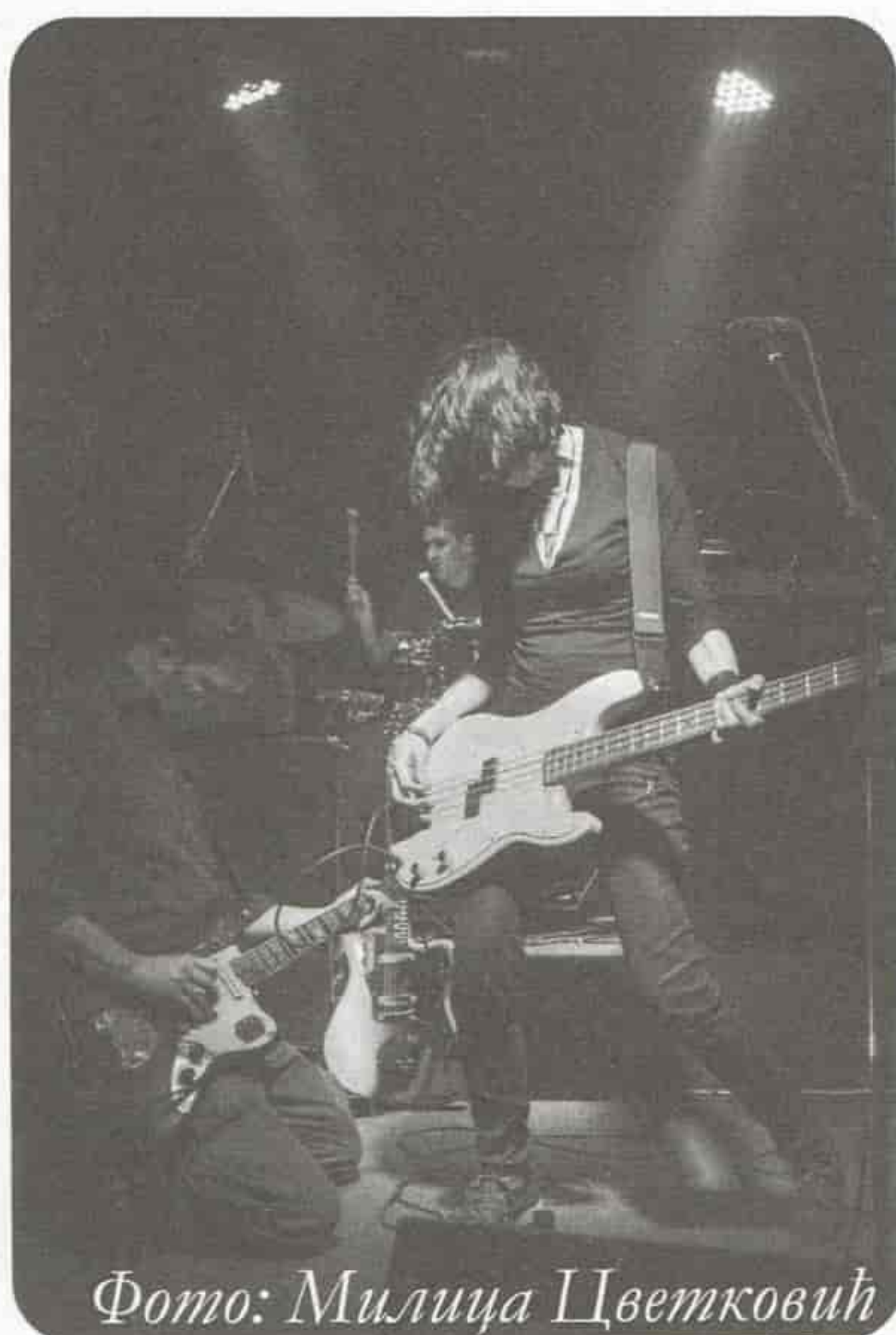

Фото: Милица Цветковић

осећања. Њихове песме настају на пробама, па се може рећи да су сви чланови групе аутори сваке, уз стихове које потписује Тијана Дробац (бас и глас). Остали саучесници Вирвел магије: Зоран Стојичић (гитара), Дејан Дробац (гитара), Влада Љубинковић (клавијатуре) и Душан Манчић Голмајер (бубњевци). Не личе ни на кога, као и нико на њих.

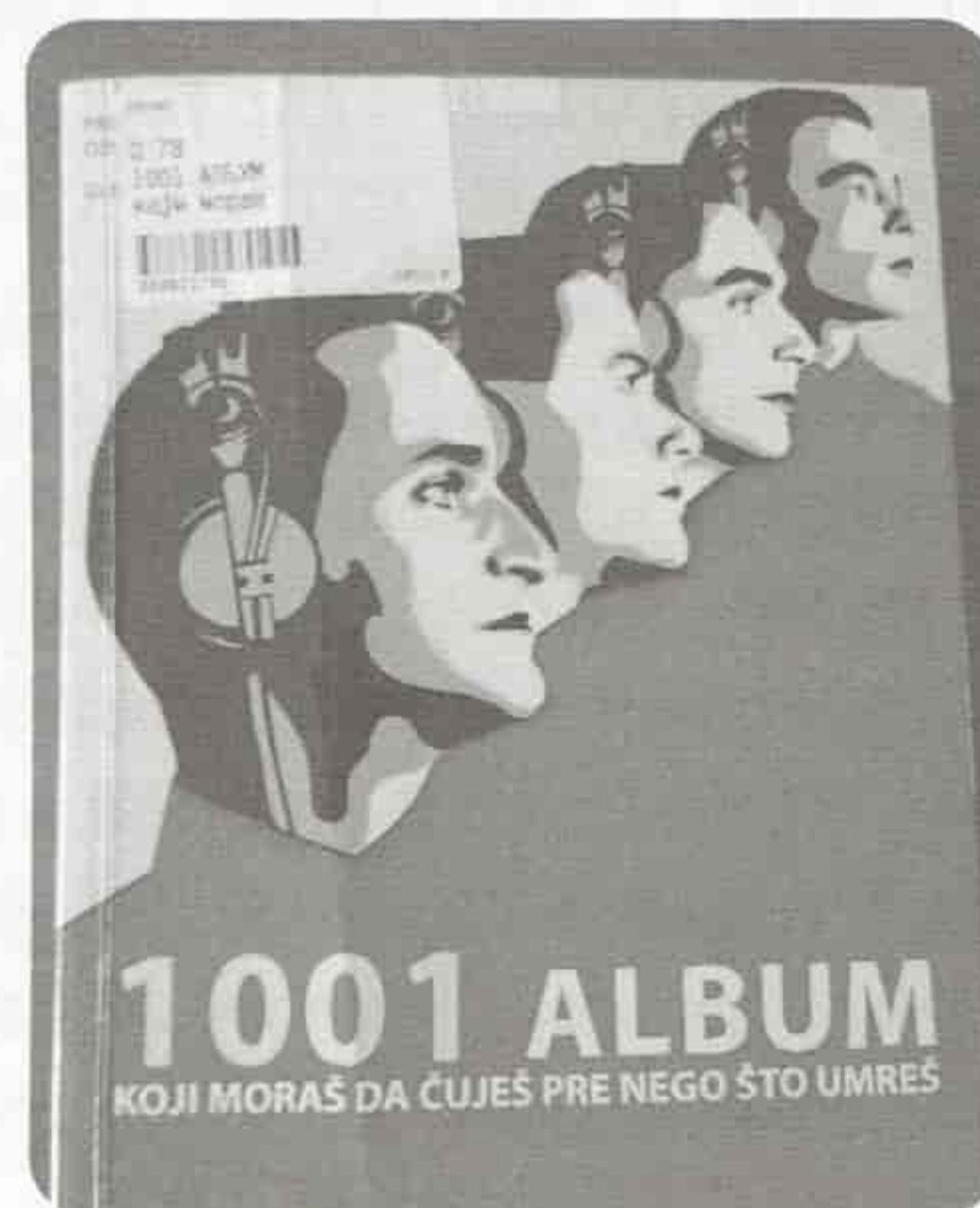
За најновији албум, „Жена са брадом, патуљак, идиот” чланови састава кажу да је лично веома важан јер се њиме заокружује претходни период бенда, успони, падови и дизања, па ће на овај начин бити заокружен један део њихове приче и кренуће се у нову музичку авантуру. Из истог разлога се на ЛП-у налазе и синглови које је група објавила у претходних неколико година, а не налазе се ни на једном албуму, као и песме које су настале пред сам улазак у студио. Бенд напомиње да је албум направљен тако да се слуша као целина.

„Жена са брадом, патуљак, идиот” је мањим делом сниман у студију Стрип са Сашом Јанковићем као копродуцентом, а већим делом у студију Down There са Урошем Милкићем као копродуцентом.

Читали смо за вас

Данијела Вулићевић 1001 АЛБУМ

који мораш да чујеш пре него што умреш

У овој обимној књизи која има скоро хиљаду страна можете се упознати са плочама и ЦД колекцијама које су објављене од педесетих година XX века до 2007, као и успоне и падове музичких укуса у наведеном периоду. У књизи можете прочитати интересантне информације о настанку албума, извођачима и околностима које су их инспирисале.

Српско издање књиге објавио је „Филип Вишњић Комерц” још 2008, али као што је уредник публикације Роберт Димери навео у уводу: „Музика је једна од ствари којом никада не можеш да се заситиш.”

СВИ ПУТЕВИ И ПРУТЕ ВОДЕ У ЛАПОВО

НА КОРЗОУ КРОЗ ВЕКОВЕ

Човек седи за столом. Пуно папира око њега, чита, цокће, крсти се и чуди:

„Димитрије Миленковићу, министре унутрашњих дела ове напаћене земље што се Краљевина Србија зове, што се оно каже - да си јуче умро, оваквог чуда не би видео, па би ти било жао што ти Бог не даде још један дан живота, да сведочиш, на своју тугу и жалост, какви смо ми људи. Ја са овим пред краља не могу! Рећи ће ми, иако млад и човек би рекао неискусан и без потребне мудрости коју доносе године, али бистрог и брзог ума, да ће и мене и пола Шумадије вратити Турцима. Шта си ти, Димитрије Миленковићу, министре, еј, министре, ово мени послао? Чиме си ти, Мито, заслужио да се назовеш министром, ако ја морам да решавам овакве ствари? Зар ми је мало што не спавам због оних Карађорђевића, што ми о глави раде, Руса који их подржавају, Шваба што само лажу и обећавају? Око ми се ноћима није састало са сном. Ходам и спавам, Димитрије. Потписујем, а не знам шта сам потписао. Само ми потуре под нос, а ја ударим свој параф и печат. Једном ћу, тако неиспаван и бунован, самом себи потписати абдикацију. Па, још, види ти њега, министра, да ја поред свега тога, мислим и о томе хоће ли или не, Лапово постати варошица. Шта сам ја теби, Мито, пријатељу мој и верни поданиче, толико скривио да ти, самог краља, то јест мене, мучиш и саблажњаваш, још једном ми показујући какав смо ми народ? Ето, то би ми рекао, а ја бих се само потурио, згурио, па као миш гледао у ноге, срамећи срам свог народа. Ој, народе снаго моја, ој, народе, стоко моја, што би рекао Његош. И све што би краљ казао, био би у праву. Је л' тако, Димитрије, тако је, Ваше Величанство, јесам ли у праву, Димитрије, кроз, Ваше Величанство, грешим ли ја, Димитрије, никада, Ваше Величанство, не повлађујеш ли ти то мени, Димитрије, таман посла, Ваше Величанство. Свака Вам ко у владике Рада, краљу. Ех, Димитрије Миленковићу, од оца Јордана и мајке Радмиле, рођен здрав у телу и глави, школован и mudar у пословима политике, никада се нећеш научити да разговараш са сељацима. Са краљем умеш - ћутиш, климаш главом, слежеш раменима, правиш се невешт, окривиш друге

за своје грешке, на Турке можемо да се вадимо још цео век, понекад даш неки савет, али да испадне као да је то њему првом пало на памет, да случајно не помисли да си паметнији од њега. Најпаметнији људи око краља изгледају најглупље - на глупог се не упире прстом, он је глуп и томе нема помоћи. Њега нико не дира - глуп је, несрећник, није он крив. Онај што се прави паметан, е тај први настрада. Али српски сељак... То није краљ, то је... ђаво. Сам ђаво, Боже ме опрости. Њега не можеш да превариш, ништа тај не даје, он само иска и тражи. Дај, дај, дај! Кад нема - створи, кад има - мало је. Никад доста. Ако се правиш паметан, они те мрзе јер си паметан, ако се правиш глуп, траже да дође неко паметан. Никада задовољни. Ни сам Господ Бог не би могао да води Србе - зато ретко и свраћа у ове крајеве. У Бога верујемо, краљу се клањамо. Боље би било да је супротно, али шта је ту је, таква нам судбина. Па и теби, Димитрије Миленковићу, судбина намести да разрешиш ову ујдурму. Хајде, прекрсти се сад и пробај да одредиш ко је у праву. У ствари, најлакше би било да све ставим у фиоку и наредном министру оставим казну. Или још боље, да кажем да сви греше. Атресирам службену белешку на све атресе са којих су ми стигле молбе и кажем: у име краља, по милости Божјој и вољи народној, сви сте криви! Ух, како волим, ово... по вољи народној. Ово по милости Божјој је мало проблематично јер Господ не узима порез и не може да буде свргнут или не дај, Свети Ранђеле, абдицира, јер ко би њему парирао, од њега бољег немамо, па сходно томе Бог и не може много да утиче на државне објаве, законе и решења. Али народ... Он ти дође као најбоље оружје против њега самог. Како? Чудно звучи? Само оном ко га не познаје. А ја га знам, знам га ко злу пару. И ја сам део њега, зато га и знам. Ево, Лапово, највеће село у Србији, одмах поред пруге за Ниш. Лепо место, добри људи. Хоће да постане варошица. И по броју људи који плаћају порез, по богатству и по месту на којем се налази, требало је одавно да постане варошица. Е сад, то не одговара Баточини, Деспотовцу... Из Свилајнца вриште, из Раче кукају до неба. Не дајте Лапову, драги министре, да постане варошица, пропаћемо. За љубав Бога милога... пропаст... смак света... смртна пресуда... све тако. Горе од горег. Бивше дућанице које сељацима скинуше кожу с леђа, сада су постали капиталисти, па не зеленаше више у селу, јер им власт забрани, већ се

преселили у варошице и општине да ту наставе са својим мутним радњама, и тек ослобођеном народу, што је вековима грцао под душманином, опет наметну камате и дуг. Понекад помислимо, драги министре, нека нам Бог и краљ опросте, да нисмо морали да онолико крваримо истерујући Турке. Ови наши су гори. А не можемо да их преваримо, јер нас знају. Ето, све тако пишу, па једни шаљу писма да Лапово постане варошица, а ови други подједнако наопако – никако. Иначе одосмо у чабар. И ајд ти сад, Димитрије Миленковићу, буди мудар и пресуди како треба. Да, да, знам, довољно је да погледам закон и не ломим главу, али постоји нешто што се зове право, а то је државно, и нешто што се зове правда, а то је народно. А није увек закон на страни правде. Држава за државу, народ за народ! Тако је било од света и века. Али није мени за то што ови други кукају – него што пола Лапова јесте за варошицу, а пола није. Ето, то је мука овог народа, никад да се сложе. Сва срећа што нисмо имали два непријатеља, јер не бисмо могли да се договоримо против кога ћемо да се боримо. Тако и сад, једни за варошицу други за село. И сви имају своје разлоге – за њих добре и поштене. Ух, Мито, Мито, решавај ово што пре, нема ти мрдања. Да задовољиш све не можеш, па да си сам цар Соломон. Неко ће увек да те пљује и псује. Него види шта је добро за Београд, за двор и владу. Мора се напред. А народ ко народ, вуче назад, не схвата, навикао на чамотињу и баруштину. Србија не сме да се зауставља, па да причају како нисмо део Европе. Ја, Димитрије Миленковић, пресуђујем на основу свих изнетих чињеница, молби и закона, да Лапово постане варошица. А коме се не свиђа, нека иде. Барем је свет велики.

Част ми је саопштити вам овај указ ради знања:

Ми
Александар I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

на предлог Нашег Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 6 Закона о местима од 16. јуна 1866. год. решили смо и решавамо: да се село Лапово у срезу лепеничком, округу крагујевачком, по изјављеној жељи његових становника, прогласи за варошицу.

17. марта, ове просте 1896. године, у Нишу.”

„Пупак Балкана” (Лапово 2020)

БРАНИСЛАВ ЈАНКОВИЋ је рођен 1. фебруара 1969. године у Нишу. Двадесет година је радио као телевизијски новинар, уредник и водитељ у свом родном граду. Власник је Издавачке куће „Вране“.

Објавио је шест романа у Издавачкој кући „Лагуна“ из Београда: „О вуковима и сенкама“ (2011), „Сузе Светог Николе“ (2013), „Ветрови зла“ (2015), „Пета жица“ (2015), „Гвоздени облаци“ (2019) и „Зидање амбиса” (2021), у Издавачкој кући „Чаробна књига“ из Новог Сада роман „Последњи циркус на свету“ (2017) и у „Дерети” 2019. „Мачку у коферу”. Књига прича „Безимени“ објављена је 2014. у Београду (Admiral books). Збирка песама „Фебруарски бродови“ објављена је у Издавачкој кући „Вране“ (Ниш, 2017).

Приче Бранислава Јанковића заступљене су у антологијама, зборницима, новинама и часописима у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини и Русији.

Аутор је радио-драма: „Две душе Гвоздена Милића” (Други програм Радио Београда, 2015), „Милентијева 14/2” (Други програм Радио Београда, 2016) и „Два неба“ (Други програм Радио Београда 2018).

Приређивач је књига: „Ратни дневник 1914-1918“ Видоја Совачког (Општинска библиотека „Слово”, Лапово; „Вране“, Ниш, 2016), „Чаробно перце” (Општинска библиотека „Слово”, Лапово, 2019) и других.

Добитник је Награде „Мирослав Дерета” 2019. за роман „Мачка у коферу“, 2. награде на годишњем конкурс Радио Београда за радио драму „Милентијева 14/2“, 2016 и 1. награде на истоветном конкурс Радио Београда за радио драму „Два неба“, 2018. Добитник је признања Општине Лапово – плакете са малим грбом за допринос култури 2017. и захвалнице из исте области 2020.

Један је од предавача у полугодишњем пројекту „Књижевна радионица за децу и младе” 2019. у лаповачкој библиотеци.

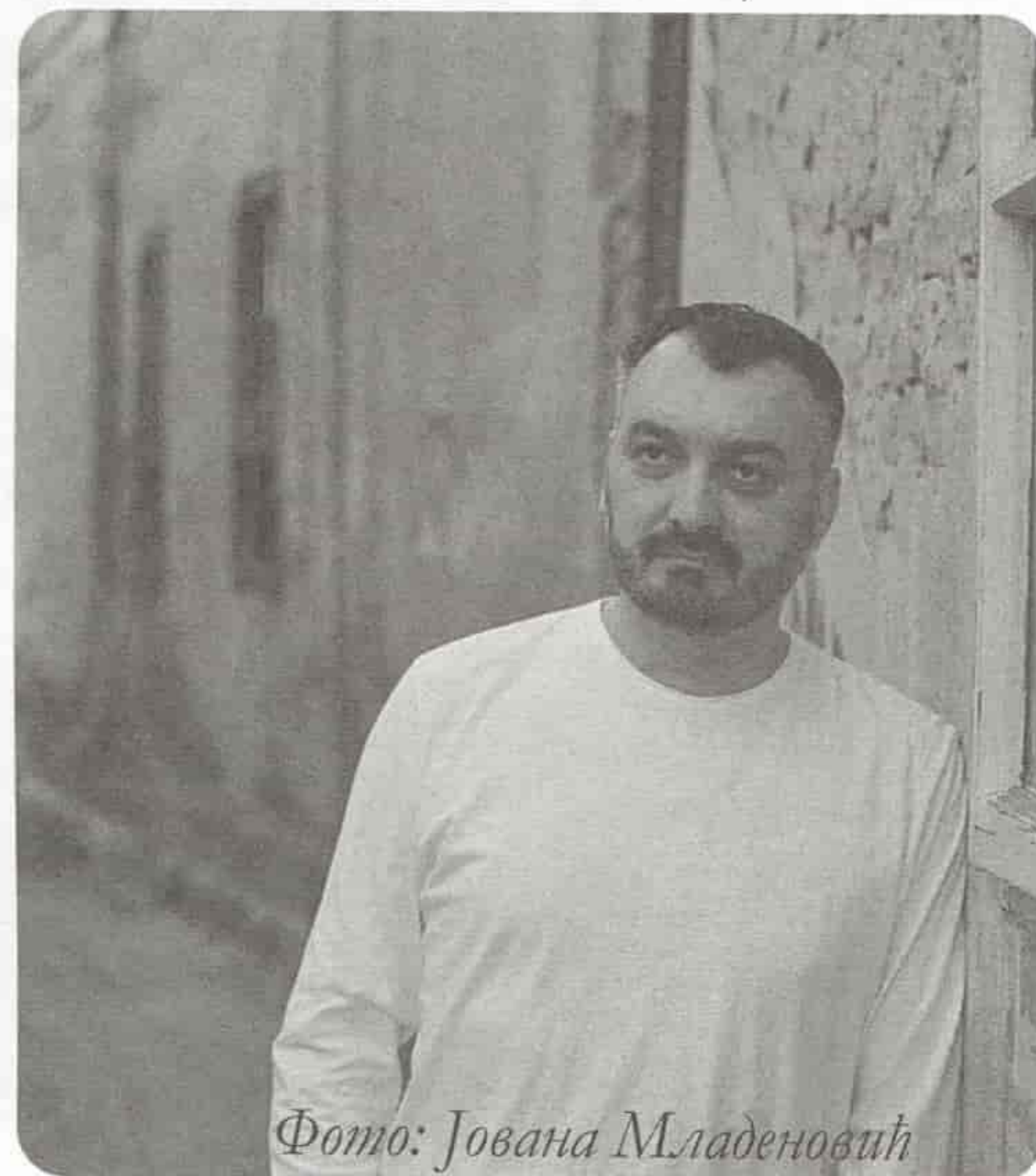

Фото: Јована Младеновић

„RES, NON VERBA!“

Лапово. Историјски списи кажу, насеље средњовековног порекла. Географски подаци, геостратешки локалитет на раскршћу најважнијих друмских и железничких саобраћајница у земљи. За мештане, мала варош за срце пришивена, варош обгрљена реком Рачом на северу и Лепеницом на југу, рекама које паралелно теку до слива у Велику Мораву на којој Лапово спава, док га са источне стране штите обронци Старог брда.

Природни и привредни потенцијали Лапова познати су више векова. Од првих писаних података о Лапову као археолошком локалитету из 12. века, па до данас, мењала су се његова имена, број становника, било је рушено и обнављано. Указом краља Александра I Обреновића, Лапово добија статус варошице 1896. године.

НА РАСКРШЋУ

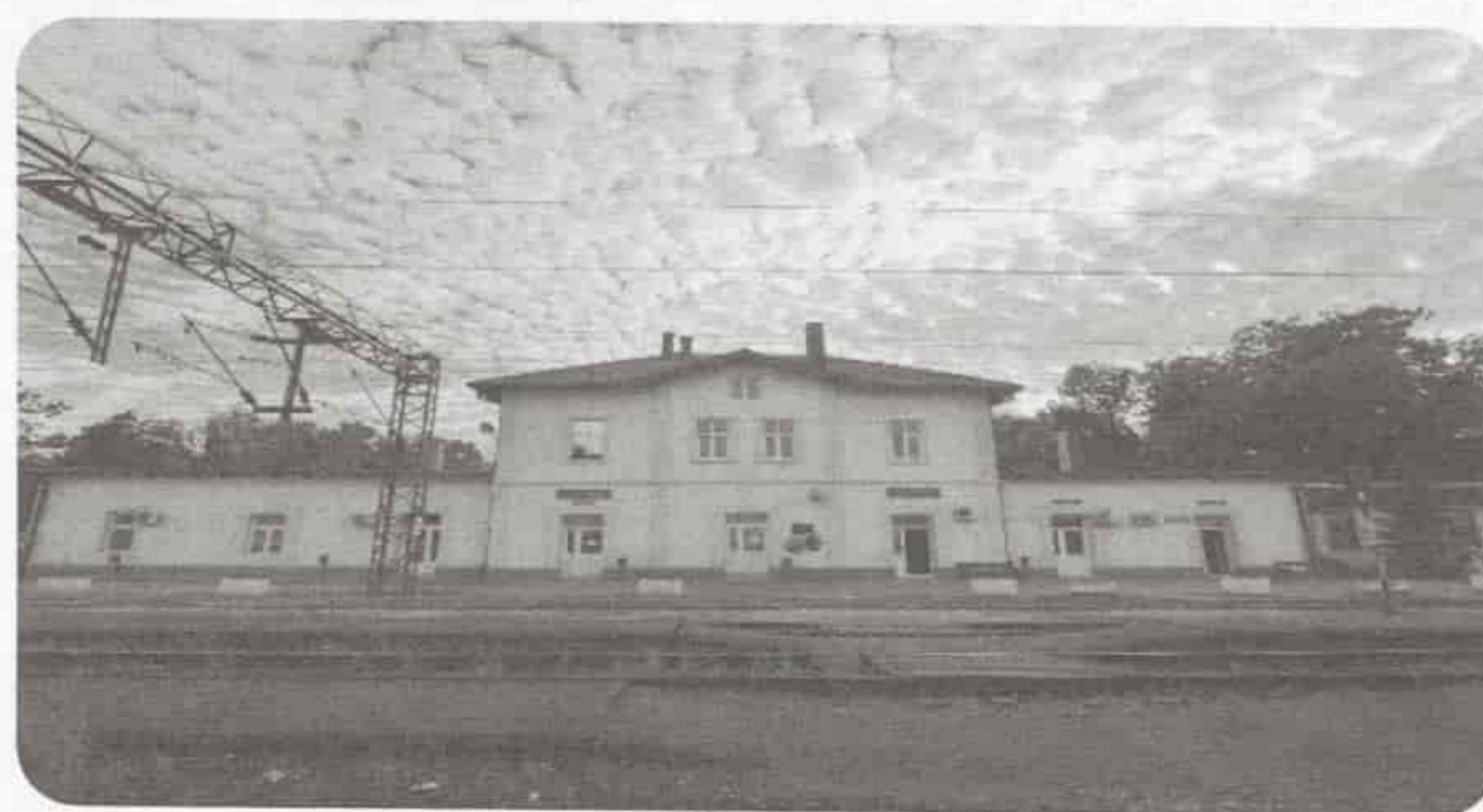
Догађај који је обележио крај 19. века је била изградња пруге Београд – Лапово – Ниш. Истовремено са формирањем прве српске железнице, која је пролазила кроз Лапово, оно постаје један од најзначајнијих железничких чворова. Тај статус задржава и данас.

До унапређења железничке инфраструктуре дошло је 2019. године, када је реконструисана пруга дужине 28 километара, на релацији Лапово–Крагујевац, чиме је скраћено време потребно за путовање и створена могућност да се возови крећу брзином и до 100km/h. Треба напоменути да реконструкција овог дела пруге није вршена дуго година, тако да је брзина кретања возова била ограничена на максималних 30km/h. Овим пројектом извршена је потпуна замена шина, прагова и колосечног материјала. „Инфраструктура железнице Србије“ је за реализацију овог посла из сопствених средстава издвојила 11.000.000 евра.

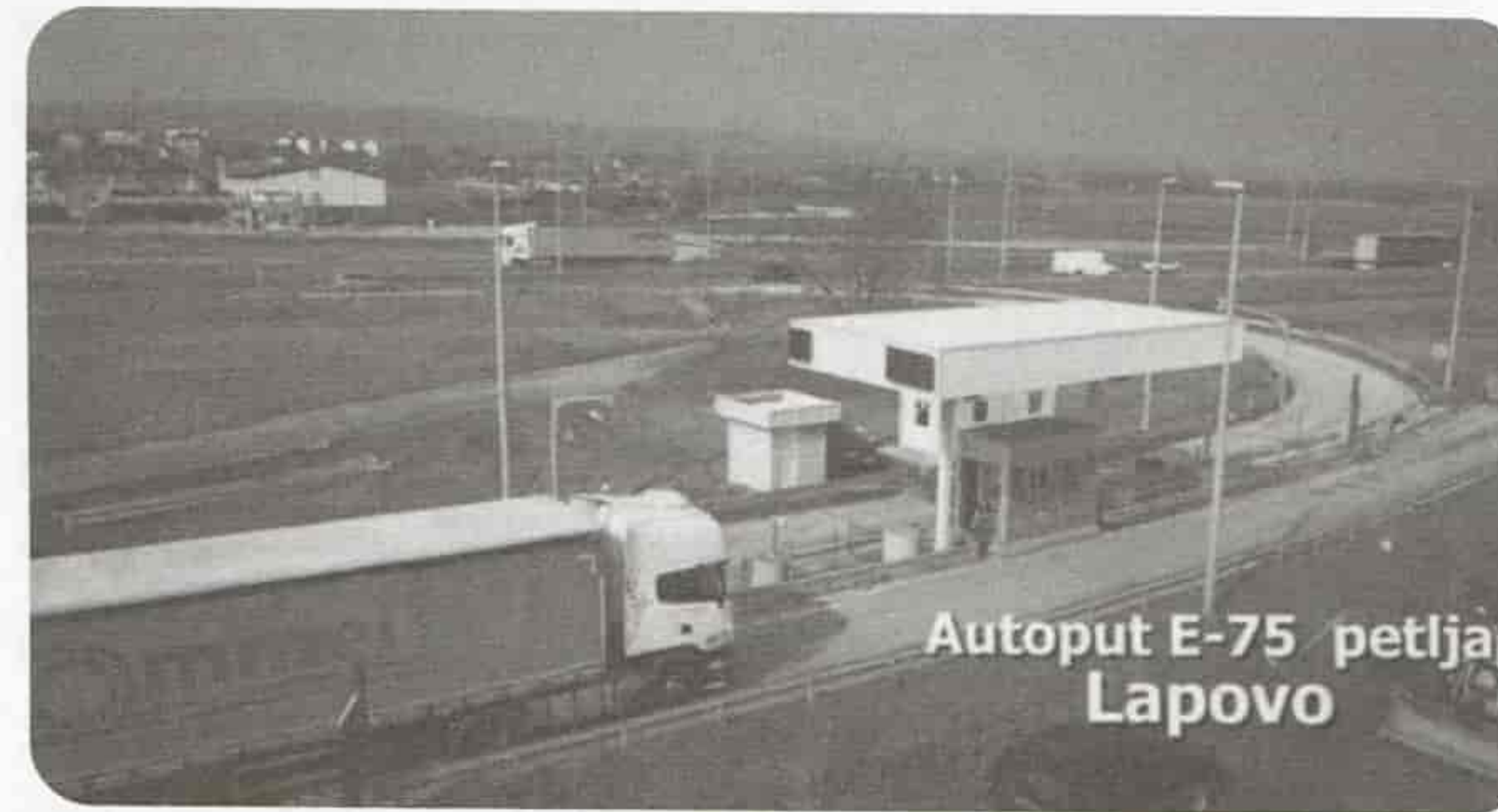
Од велике важности за друмску инфраструктуру је чињеница да се Лапово налази на европском коридору (Коридору 10) и једном од најважнијих магистралних коридора у земљи. Лапово своје саобраћајне везе остварује преко магистралног пута према Крагујевцу, Краљеву и Чачку М-1.11, ауто-пута Е-75 (Београд–Ниш), регионалног пута R-214 Велика Плана–Јагодина и мреже локалних и некатегорисаних путева. Друмски

прикључци на ауто-пут Е-75 остварују се на две петље на правцу централне зоне Лапова и у јужном делу, на позицији везивања магистралног пута М-1.11.

Скупштина општине Лапово је у новембру 2020. године донела Одлуку којом је приступила изради Плана детаљне регулације за реконструкцију и изградњу уклапања брзе саобраћајнице I Б реда Крагујевац–Баточина–Лапово на аутопут Е-75 и петље Баточина–Крагујевац, према којој ће финансијска средства потребна за израду Плана, на основу Одлуке, обезбедити ЈП „Путеви Србије“. Општина Лапово ће се у овом процесу залагати да се наведено искључење са ауто-пута у будућности зове Лапово–Крагујевац.

Фотог: Урош Томић

Фотог: Урош Томић

МИСИЈЕ, ВИЗИЈЕ, ДЕЛА – „ПРИВРЕЂИВАЊЕ“

Иако је до Другог светског рата живот у Лапову почивао на пољопривреди, трговини и занатству, његови индустријски потенцијали уочени су још крајем 19. века. Пре самог рата започето је улагање у неке пионирске облике индустријске производње. У послератном периоду, привредна структура се мења. Док удео индустрије у привредном развоју Лапова постепено расте, рационалним коришћењем природних потенцијала и нешто већим улагањима у изградњу индустријских постројења, пољопривреда, некада најјача привредна дела-

тност, почиње да губи на свом значају. Још седамдесетих година прошлог века Лапово добија велике потенцијале за прогресивни индустријски напредак.

Према Плану генералне регулације за грађевинско подручје, израђеном 2017. године, општина Лапово је организована у две просторне целине и више урбанистичких зона.

Поред просторне целине „Лапово насеље“, просторна целина „Привређивање“ обухвата преостали део градског насеља, површине око 1,4ха, у делу источно од аутопута Е-75, захватајући и делове насеља између ауто-путног и железничког коридора, изван просторне целине „Лапово насеље“. У оквиру ове просторне целине, а поред самог аутопута Е-75, налазе се 4 радне зоне дефинисане Планом генералне регулације за грађевинско подручје општине Лапово. Оваква подела, између осталог, има за циљ стварање просторних предуслова за бржи развој и привлачење потенцијалних инвеститора обезбеђивањем нове површине за развој производних делатности.

Протеклих година руководство општине Лапово интензивно је радило на развоју потенцијала који су Лапову природно подарени. Сагледавши све могућности, а надовезујући се на заоставштину својих претходника, водећи људи Општине се данас својим мештанима могу похвалити великим, али остваривим визијама које ће својом реализацијом знатно унапредити квалитет живота у месту, али и великим бројем реализованих пројеката, некада наизглед тешких подухвата.

Осврнимо се на структуру просторне целине у којој почива наша привреда.

На површини од око 170ха, а на простору западно од ауто-пута Е-75 до коридора железничке пруге, јужно од Његошеве улице, почива Радна зона 1. У овој привредној зони налази се логистичко-дистрибутивни центар фирме „Баки доо“, која је у току 2020. године поред постојеће, изградила још једну халу, стварајући тиме потребу за запошљавањем додатне радне снаге. Поред тога, у оквиру ове радне зоне, а поред самог ауто-пута Е-75, налази се „Кроношпан СРБ доо“, једна од фабрика „Кроношпан“ групације која се бави производњом плочастог материјала од иверице. Наведена фабрика је од почетка свог рада 2009. године до данас

значајно утицала на развој привреде, што можемо видети по томе да је чак и током прошлогодишње пандемије запошљавала нову радну снагу и највише допринела укупном повећању извоза. У оквиру ове радне зоне налази се и комплекс некадашње фабрике ГИК „1. мај“, која се бавила производњом бетонских производа намењених грађевинарству, а који је сада у власништву фирме „Трнава Промет“ из Крагујевца. У овој радној зони налазе се и угоститељски објекат „Капија Шумадије“, затим земљиште које је закупила фирма „Форма идеале“, на ком је планирана изградња фабрике за производњу намештаја и локални привредници: штампарија „Колор Прес“ д.о.о. и „9. октобар“, фирма за производњу пластичних амбалажа.

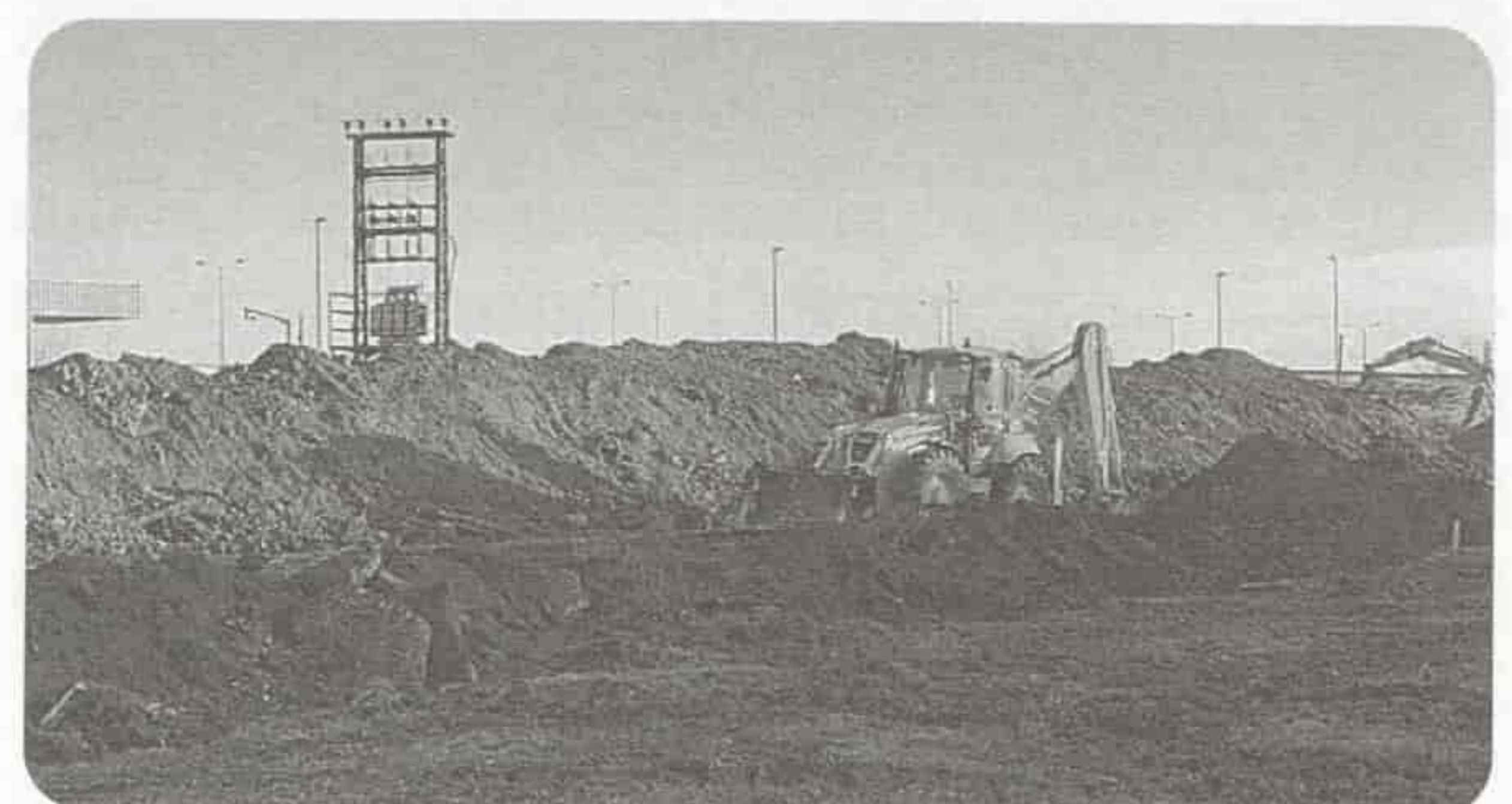

Фотог: Урош Томић

Фотог: Урош Томић

Идући западно од ауто-пута Е-75, а на север до Улице краља Александра Обреновића наћи ћемо се у Радној зони 2. У оквиру ове радне зоне у току је изградња инфраструктуре потребне за изградњу будућег логистичко-дистри-

Фотог: Бобан Миличић

бутивног центра компаније „LIDL SRBIJA KD“ који би се према плану, простирао на око 40ha. Поменути инфраструктура подразумева изградњу саобраћајнице дужине 1,5 километар за тежак саобраћај кроз саму радну зону, изградњу водоводне мреже у истој дужини, реконструкцију канализационе мреже дужине 1,3 километра, кишне канализације, електро-мреже, трафостанице и гасовода.

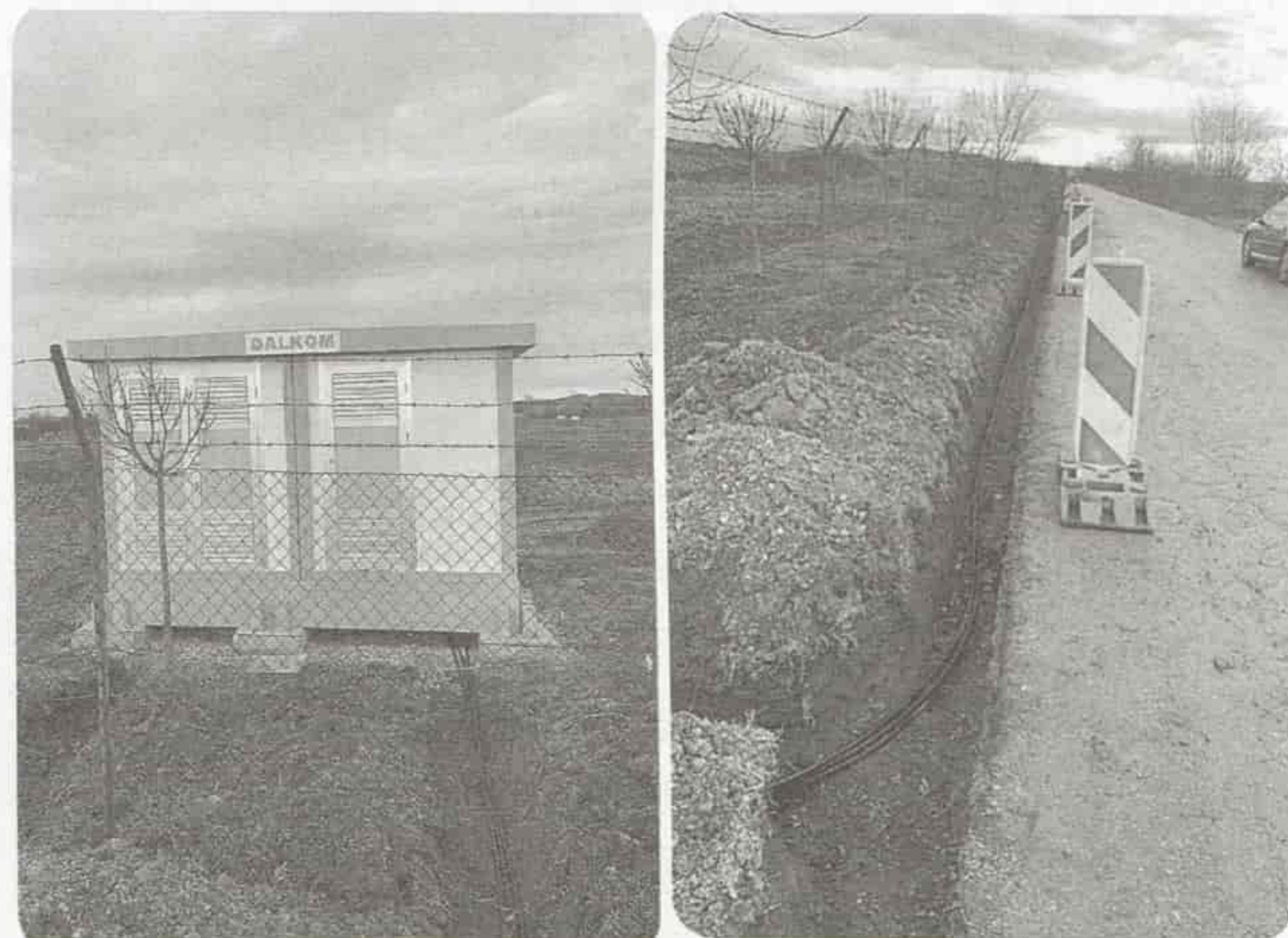
Оперативним планом за одбрану од поплава за воде II реда на територији општине Лапово за 2021. годину, предвиђени су радови на уређењу корита Казанског и Липарског потока, за шта су Одлуком о буџету општине Лапово за 2021. годину обезбеђена средства у износу од два милиона динара. Треба напоменути да је претходне године општини Лапово одобрено око 15 милиона динара од стране ЈВП „Србија воде“, како би се на простору ове Радне зоне извршила санација Казанског и Липарског потока. У току је чишћење око 1 километра дужине водотокова уз будућу саобраћајницу која је у изградњи. На исту тему, општина Лапово је аплицирала на Јавни позив за иновације у области циркуларне економије Министарства за заштиту животне средине, а у циљу трајног уређења корита водотокова II реда, чиме ће бити решен вишедеценијски проблем, који је дуго био занемариван.

Општина Лапово се одазвала позиву Министарства за заштиту животне средине који је фебруара текуће године био упућен јединицама локалне самоуправе, како би доставиле податке о локацијама дивљих депонија на својој територији, оквирној количини отпада на њима и оквирној процени трошкова за њихово уклањање. Циљ аплицирања општине Лапово на Јавни позив је санација дивље депоније „Којанићко језеро“, на којој није ништа урађено последњих 40 година, а која немерљиво утиче на загађење земљишта, водотокова, ваздуха и доводи до еколошки угрожене животне средине. Општини Лапово су претходне године, након аплицирања на Јавни позив Министарства за заштиту животне средине, одобрена средства за израду пројектно-техничке документације у циљу ремедијације постојеће депоније, чиме је реализован први корак ка решавању овог проблема.

Највеће површине (800ha) и великог

потенцијала је Радна зона 4, на простору источно од коридора ауто-пута Е-75. Са десне стране ауто-пута Е-75 налази се регионална депонија компаније „ФЦЦ Врбак“ д.о.о. Лапово, која врши делатност сакупљања комуналног отпада са територија општина Лапово, Баточина, Деспотовац и Рача још од 2008. године. Поред регионалне депоније у овој радној зони налазе се и фирме локалних предузетника „D&N Sani“, „Алфа“ д.о.о., „Сомил“, као и асфалтна база Предузећа за путеве Крагујевац. У оквиру Радне зоне 4, код петље Лапово-Север, планирано је и формирање и опремање комуналне зоне, која би се након потребног уређивања користила за потребе машинског парка, паркинга, царинског терминала, пијаце, аутобуске станице и шпедитерских служби.

На основу Уредбе о утврђивању Програма подршке развоју пословне инфраструктуре за 2020. годину и Јавног позива за пријаву пројеката, на који је општина Лапово аплицирала, Министарство привреде донело је Одлуку о распореду и коришћењу средстава за подршку унапређења пословне инфраструктуре за 2020. годину, којом су распоређена средства за реализацију пројекта „Изградња напонског електро-кабла и трафостанице за опремање привредне зоне 4 у Лапову“. Министарство привреде и општина Лапово су учествовали са уделима од по 50% у реализацији изградње наведеног објекта, а који у збиру износе око 15 милиона динара. Изградњом напонског електро-кабла јачине 10kV, као и трафостанице, која се ближи крају, створени су пре свега услови за даљи развој саме радне зоне и привлачење нових инвестиција. Спровођењем овог пројекта омогућиће се прикључивање постојећег викенд насеља и ловачког дома на електро-мрежу, а самим

Фотог: Андреја Златковић

тим развој ловног туризма и других облика туристичких понуда.

Фотог: Урош Томић

Такође, општина Лапово је у Радној зони 4 након откупа парцеле површине око 1,5ha и аплицирањем на Конкурс Министарства за заштиту животне средине, успела да обезбеди средства у вредности око 20 милиона динара за израду пројектно-техничке документације потребне за изградњу канализационе инфраструктуре – примарне и секундарне канализационе мреже и фабрике за пречишћавање отпадних вода. У склопу овог пројекта једна од битних ставки је реконструкција црпне станице која ће моћи да прихвати већу количину отпадних вода и дистрибуира их ка фабрици. С обзиром на то да постојећи објекат црпне станице није био приведен својој намени дуго година, спровођење поменутог пројекта решиће још један у низу битних препрека на путу ка стварању здраве средине за живот грађана у општини Лапово. За нашу Општину, с обзиром на скромни буџет којим располаже на годишњем нивоу, корак даље у решавању овог, као једног од круцијалних питања за грађанство, било је обраћање за помоћ у финасирању пројекта. Општина Лапово се у том циљу обратила Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре и Канцеларији за управљање јавним улагањима.

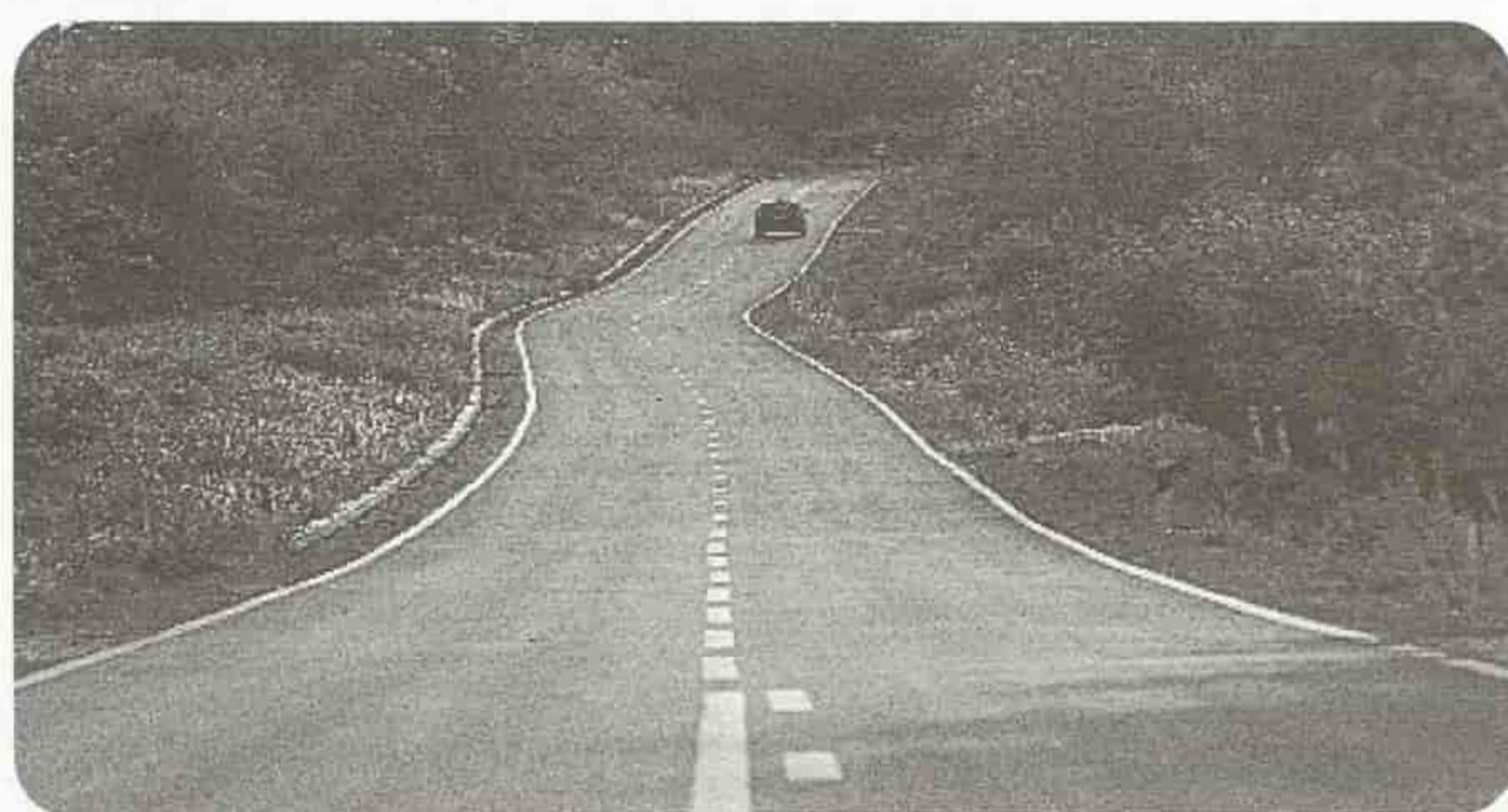
Још један у низу проблема који годинама мучи грађане Лапова је непостојање система за заштиту од поплава. У том циљу, а као први и најважнији корак у решавању овог проблема, Општина Лапово је урадила анализу сливних подручја на својој територији. Са идејом да се одређена количина пепела из ТЕ „Морава“,

искористи у циљу заштите од плавлена, од споја Липарског и Казанског потока до слива у реку Рачу, Општина Лапово се обратила Јавном предузећу „Електропривреда Србије“, молбом за донацију потребне количине пепела. Носиоци овог пројекта су предузећа која су се одазвала Конкурсу Министарства за заштиту животне средине за пројекте циркуларне економије.

Након једне од највећих инвестиција реализованих у области путне инфраструктуре од значаја за општину Лапово у 2019. години, изградње пута Лапово-Рача, створени су услови за формирање и 5. индустријске зоне. Поред тога што је традиционално бављење пчеларством у Србији изградњом овог пута доживело неку врсту експанзије јер су се пчеларима отвориле могућности лакше дистрибуције и транспорта пчелињих производа, имајући у виду повољан геостратешки положај Лапова, недавно се Општини Лапово обратио и инвеститор заинтересован да у овом делу спроведе једну од највећих инвестиција у Шумадији, а и шире. Наиме, у плану је да на површини од око 60ha буде изграђено пољопривредно газдинство, фазанерија, као и соларна електрана снаге 9,9 MW.

Фотог: Урош Томић

Фотог: Урош Томић

У циљу подстицања развоја пољопривреде, као гране која је у прошлом веку била ослонац развоја привреде, општина Лапово је Одлуком о буџету за 2021. годину, за спровођење пољопривредне

политике и политике руралног развоја на територији општине Лапово издвојила средства од 2,5 милиона динара, док је у наредном периоду планирано да ова средства буду повећана на 3% општинског буџета, то јест на 7.000.000 динара.

Бенефити који су пољопривредницима били пружени у 2020. години огледају се у широкој лепези бесповратних средстава за помоћ пољопривредницима која је била предвиђена Јавним позивом за остваривање права на подстицаје по Програму мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја у 2020. години на подручју општине Лапово и представљена на састанцима са пољопривредницима који се редовно одржавају. Удружење пољопривредних произвођача општине Лапово активно је на едукацији свих пољопривредника, као и Удружење воћара и виноградара „Црвени брег”, као и Удружење пчелара.

Фотог: Срђан Голубовић

Пољопривредници са територије општине Лапово који су аплицирали на горе поменути Јавни позив и испунили потребне критеријуме, остварили су путем субвенција: набавку опреме за мужу, хлађење и чување млека на фарми, набавку опреме за живинарске фарме за производњу конзумних јаја, подизање нових или обнављање постојећих вишегодишњих засада воћњака, хмеља и винове лозе, подизање и опремање пластеника за производњу поврћа, воћа, цвећа и расадничку производњу, набавку и подизање жичаних ограда око вишегодишњих засада, машина за заштиту биља, машина, уређаја и опреме за наводњавање усева и набавку опреме за пчеларство, а у виду бесповратних средстава. Такође, једна од мера подстицаја развоју пољопривреде на територији општине Лапово у току 2020. године, било је и уређење пољских и некатегорисаних путева.

Што се текуће године тиче, након консултација са пољопривредним произвођачима, биће расписани Јавни позиви у складу са њиховим потребама.

Лапово. Територијом мала, али у срцу својих варошана и свог руководства велика општина. Општина чије потенцијале препознају држава и инвеститори, али и којих су свесни и сами њени мештани.

Фотог: Срђан Голубовић

Док Лапово расте и развија се немерљивом брзином, са титрајем у оку и смешком на уснама, сведочимо стварању плодног тла за миран и просперитетан начин живота у нашој општини. Испуњени смо вером да ће будући нараштаји свим срцем желети да наставе започето, уживајући у квалитетном начину одрастања које им је пружено дугогодишњим залагањима водећих људи општине и да након тога никад неће пожелети да напусте своје родно место.

Фотог: Срђан Голубовић

Милица Станковић

ИНКЛУЗИВНО ИГРАЛИШТЕ

„Свој деци је потребно мало помоћи, мало
наде и неко ко верује у њих.“

Меџик Џонсон

ПОПУЛАЦИОНА ПОЛИТИКА

Јануара прошле године, општина Лапово одазвала се Јавном позиву за доделу бесповратних средстава за суфинансирање мера популационе политике јединица локалне самоуправе, расписаном од стране Кабинета министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику.

Пријава општине Лапово на Јавни конкурс базирала се на мерама популационе политике које ће на локалном нивоу користити деци и младима са сметњама у развоју, а у складу са општеприхваћеном филозофијом живота данашњице, социјалном инклузијом у области образовања и одрастања деце, међусобном и међугенерациском солидарношћу и суживотом. У општини Лапово ПУ „Наша младост“ похађа 206 деце, од којих 32 има тешкоће са сметњама у развоју, проблем са говором или понашањем, док је у ОШ „Светозар Марковић“ њих 22. Идеја којом се општина Лапово водила приликом аплицирања на Конкурс била је изградња инклузивног игралишта за децу која би се спровела у складу са Правилником о безбедности дечијих игралишта и примерима добре праксе у области изградње истих, коју је у Србији започео UNICEF. Поменути Правилник наводећи услове приступачности и прилаза које дечија игралишта морају да испуне, између осталог прописује да игралишта морају бити доступна свим корисницима, као и онима са смањеном покретљивошћу.

Почетком марта 2020. године између општине Лапово и Кабинета министра без портфеља задуженог за демографију и популациону политику закључен је Уговор о суфинансирању мера популационе политике јединица локалне самоуправе, који је за предмет имао усклађивање рада и родитељства, едукацију из области популационе политике и активирање локалне самоуправе приликом спровођења истог, а према ком је Кабинет одобрио средства у износу од око 3.000.000 динара, док је учешће локалне самоуправе било око пола милиона динара. Вођена тиме да игралиште мора задовољити потребе сваког детета, Општина се убрзо након потписивања

Уговора обратила предшколској установи и основној школи, са идејом да деца која ће ускоро на новоизграђеном игралишту безбрижно проводити своје дане, нацртају или опишу своје игралиште из снова и да њихови радови буду презентовани на самом отварању игралишта. У октобру исте године закључен је уговор са извођачем радова.

Недуго затим иза самог дечијег игралишта „NIVEA“, непосредно поред фудбалског стадиона „Чика Дача“ и у близини ПУ „Наша младост“, на локацији идеалној за то, никло је дечије игралиште спремно да оберучке прихвати децу свих узраста и потреба, а посебно да обезбеди приступ и могућност за игру деци која имају неку врсту потешкоћа у развоју. Иза саме информационе табле која упућује и позива посетиоце на игру, назиру се дрвене кућице, „висећи мост“, дупле клацкалице, парковске клупе, љуљашке, који поседују потребне сертификате, а све то на антитрауматској подлози безбедној за игру, уоквиреној озелењеним површинама.

Од самог свечаног отварања игралишта па до данас, мештани општине Лапово, као и пролазници, могу да посведоче скоро свакодневном игри и граји малишана на игралишту. Посебност и различитост не мора да буде узрок издвојености из друштва, основна је порука коју нам игралиште шаље. Овим наизглед малим кораком, наша Општина пружила је много малишанима који су се због недостатка могућности да се прикључе игри својих вршњака, осетили можда усамљено, одбачено или другачије.

Водимо се и сами овом племенитом идејом своје локалне самоуправе и учинимо све да ово буде само једна у низу спроведених иницијатива која упућује на то да детињство сваког малишана буде безбрижно, испуњено љубављу, игром и прихватањем, детињство у ком реч „посебност“ губи сваки негативан контекст.

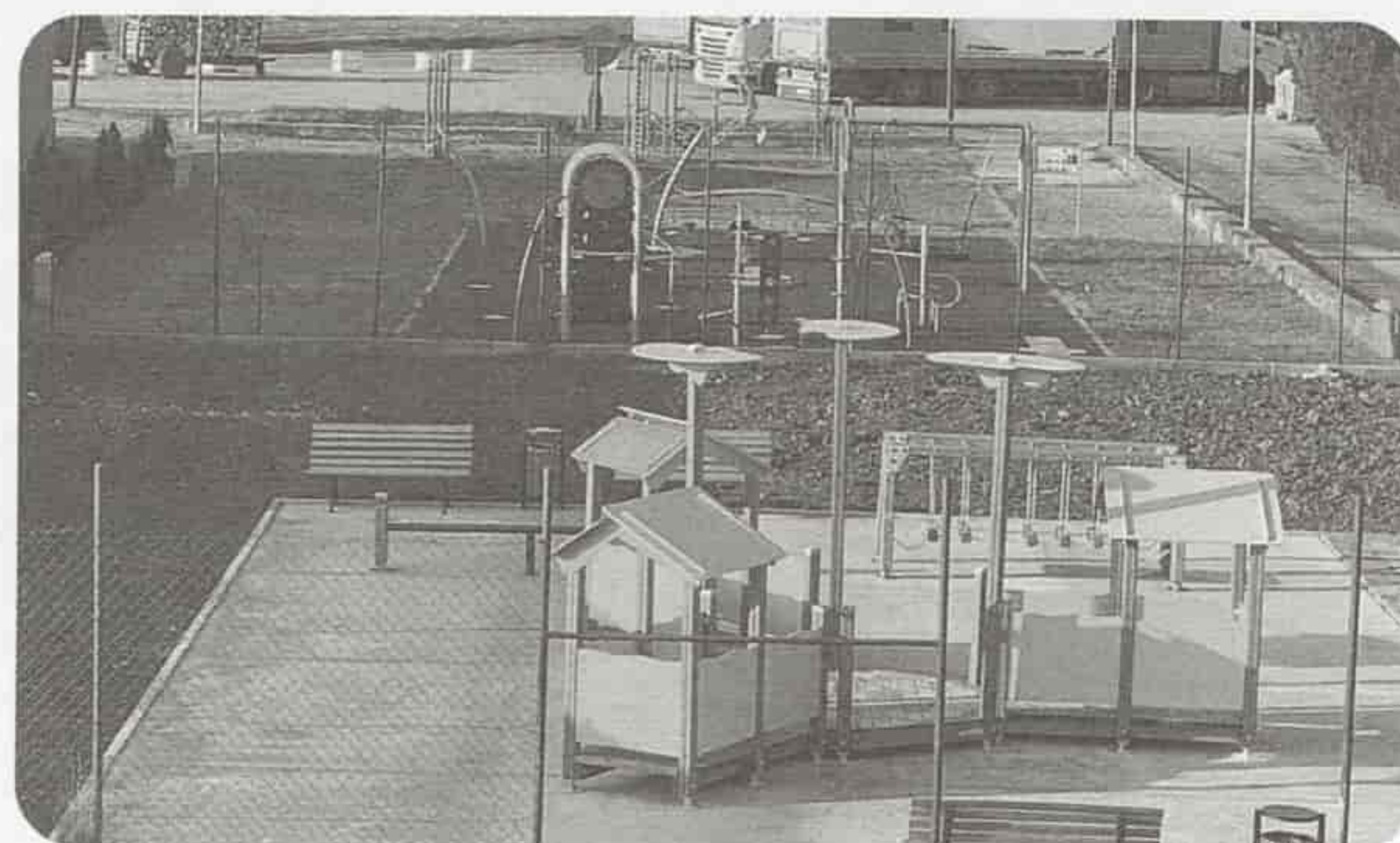

Фото: Урош Томић

УСПОН ЖФК ЛОКОМОТИВА

СПОРТ Спортски савез општине Лапово основан је 2012, али је са радом отпочео 2016. када је и постао пуноправан члан Спортског савеза Србије. Спортски савез општине Лапово има 10 чланова.

Најпре смо разговарали са Бојаном Јончићем, спортским директором лаповачког фудбалског клуба и он је за наш лист рекао:

„ЖФК Локомотива је један од најстаријих фудбалских клубова у Србији, а и на просторима бивше Југославије. Основан је управо у Лапову, давне 1908. године. Поштујући дугу историју и традицију нашег вољеног клуба, ново руководство се максимално труди и улаже велике напоре да у тешким временима за спорт генерално, врати клуб на старе стазе успеха. Такмичимо се у Шумадијској окружној лиги. Ове године имамо одличне резултате и тренутно смо другопласирана екипа. Наравно, за резултате су најзаслужнији играчи на челу са шефом стручног штаба, и посебно нас радује што су фудбалери углавном наши момци из Лапова, другари и пријатељи, тако да је и атмосфера у клубу баш таква. То је најједноставнији рецепт за успех.

Управа клуба, коју чине нови, млади људи, и сами жељни победа и добрих

резултата на свим пољима, чини све да играчима пружи што боље услове за њихове резултате на терену. За релативно кратко време успели смо да освежимо опрему и неопходна средства која нам прилично олакшавају одржавање инфраструктуре. Играчи су добили нову квалитетну гарнитуру дресова, набавили смо одређен број нових лопти, улепшали свлачионицу и простор испред свлачионице, све са намером да им буде што пријатније у клубу. Замењене су старе и постављене нове, модерне дубоке мреже на головима. Врло близу смо и реализације финансијски захтевнијег пројекта, а то је постављање заштитних мрежа иза голова. Стубови и мреже су обезбеђени, очекују нас грађевински радови везани за тај пројекат. Како бисмо олакшали и убрзали одржавање самог терена, обезбедили смо и квалитетан трактор-косачицу, нови тример за уређивање површина поред и око терена, затим нову машину за обележавање терена дисперзијом. Управо сада се реновира просторија управе, биће још лепша, тако да се клубови који гостују код нас са разлогом чуде и питају зашто нисмо у вишем рангу с обзиром на услове какве имамо.

За тако нешто су потребна много већа финансијска средства, али ми смо стрпљиви, вредно радимо, идемо корак по корак, меч по меч, и мислимо да смо врло близу да нашу Локомотиву одведемо у виши ранг.“

Фото: Урош Томић

Протонамесник Горан Живковић

ХУМАНИТАРНА ГРАДЊА КУЋЕ ВЛАДИМИРУ КОЈАНИЋУ

ХУМАНИТАРНИ РАД

Са благословом епископа шумадијског Господина Јована протонамесник Горан Живковић, парох четврте лаповачке парохије, обратио се јавности у емисији „Ово је Србија” на РТС-у, а поводом хуманитарне акције помоћи свом парохијану Владимиру Којанићу.

Наиме, он живи са оцем Зораном у веома тешким условима у лименом контејнеру, који им је поклонила лаповачка општина, поред трошне и старе куће у којој је становао до пре неколико година.

Владимиру су лекари прогнозирали да ће остати непокретан до своје петнаесте године, а основну школу није завршио због честих епилептичних напада. Међутим, упорним радом, упркос болести, он је завршио прво ОШ „Свети Сава” у Баточини, а затим и ЕГШ „Никола Тесла” у Јагодини. Владимир се уједно посветио читању књига те је, као редовни посетилац библиотеке, са својих 30 година стекао јако лепо познавање историје и етнологије.

Тако је био и коаутор две књиге, „Етнолошки зборник” и „Зборник радова црквишта и манастира средњег века”, а написао је и дивну књигу „Приче о братској љубави два народа” која је посвећена свим оним Русима који су ратовали или живели у Лапову и околини током Другог светског рата.

Одан је православљу, веран је син СПЦ и више пута се одазивао свештенству приликом акција које је лаповачка црквена општина организовала. Иако слави Светог Великомученика Георгија, сем свог светитеља заштитника за свог покровитеља сматра и првог српског архиепископа Светог Саву.

Видевши Владимиров труд и веру надлежни парохијан протонамесник Горан Живковић му је помагао на разне начине, а посебан замах је постигнут када се у акцију око градње нове куће укључио Дарко Огњановић, приватник из Брзана. Убрзо је уз обилну Божију помоћ, а за врло кратко време, прикупљено скоро

8.000 евра, те је купљен материјал за градњу новог дома за овог талентованог младића. Донатори су људи дубоке православне вере и великог срца, како из Лапова, тако и из других места. Бог зна њихова имена и Владимир се са својим парохом моли Њему за њихово здравље и спасење. Помоћ је стизала са разних страна те је неко донирао храну и пиће, са друге стране су стигли електрични уређаји потребни за кућу у изградњи, са треће помоћ у физичким пословима око градње куће.

У овој хуманитарној акцији активно учествује братство храма Свете Параскеве у Лапову, чланови црквеног одбора, али и локални одбор „Кола српских сестара”, као и Удружење особа са инвалидитетом „Зора”. Целој ствари су јако помогли и локални дописници РТС-а, „Вечерњих новости” и ТВ Нове С, а нарочито треба поменути руску делегацију задужену за обнову споменика Црвеној армији.

За сада се са градњом дошло до горње плоче и убрзо се, уз Божију помоћ, креће даље.

**Број динарског рачуна на који уплатом можете помоћи Владимиру је: 205-9011007163376-69,
а број девизног је:
RS35205903102774374444.**

Фото: Архива Владимира Којанића

Стеван Стефановић

ПАТРИЈАРХ ДИМИТРИЈЕ

Други део

ЗНАМЕНИТИ ЛАПОВЦИ

Фотографија преузета са:
https://sr.wikipedia.org/wiki/Патријарх_српски_Димитрије

Србија се у XIX веку, посебно у његовој првој половини, у време стварања српске нововековне модерне државе ослањала на Русију. Наиме, почетак Руско-турског рата означио је уједно и почетак Првог српског устанка, или Карађорђевог рата, како су га звали савременици. Када је Русија потписала примирје са Турском, јер је и сама била нападнута од стране Наполеона 1812, догодио се слом Првог српског устанка. Сва сила турске империје се окреће ка Србији и напада је са три стране, из правца Видина, Ниша и из правца Босне, преко Дрине.

Кнежевина Србија је 1835. међународно призната. Русија притиска Порту, турску владу, која хатишерифом, султановим ферманом даје Кнежевини Србији формалну независност. Турци остају само у својим војним гарнизонима и градовима.

Тада се у свету дешава нешто што историографија назива „Великом источном кризом“, односно, отвара се источно

питање. Најпре у Кримском рату, где Русија ратује против готово читаве Европе, а затим и Санстефанским мировним уговором. Русија тада, да би заштитила своје интересе, на Балкану ствара велику, такозвану санстефанску Бугарску. Та бугарска држава заузима простор од Црног до Јонског мора и бива гарант руског присуства на Балкану.

Овакво стање трајало је само неколико месеци, јер западне силе укидају санстефанску Бугарску, деле је на две државе: Кнежевину Бугарску и Источну Румелију, и саме признају Кнежевину Србију на Берлинском конгресу 1878. године.

Видевши да се више не може ослонити на Русију у спољној политици, кнез Милан Обреновић, тадашњи владар Србије, унук Јеврема Обреновића, Милошевог брата, прави радикални заокрет и потпуно се ослања на Аустро-угарску. Ова одлука Обреновића иде тако далеко да Милан потписује тајни споразум са Хабзбурзима, у коме се ми потпуно препуштамо сфери утицаја Аустро-угарске. Привредно постајемо потпуно зависни од њих, највише што се тиче извоза пољопривредних производа. Уз то, Србија се обавезала да ће њену спољну политику потпуно водити Беч. Заузврат, осим међународног признања, кнез Милан добија подршку Беча на Берлинском конгресу и 1882. бива миропомазан за краља. Кнежевина Србија је уздигнута на ниво краљевине.

Једна од ставки у Тајном уговору била је и Црква. Наиме, најјаче упориште русофила у Србији била је Црква. Све владике у Кнежевини Србији тада су били руски, кијевски ђаци и заклетни русофили. Краљ Милан распушта све епископе, целокупну јерархију, на челу са митрополитом Михајлом и поставља своје људе. Тако, и наш Димитрије, постаје епископ нишки 8. новембра 1884.

На овом положају остаје све док траје та, такозвана „напредњачка“ јерархија, названа по владајућој напредној странци, која је подржавала германофилску и прозападну политику краља Милана, односно све до промене политичких струја у Краљевини Србији. Када је краљ Александар Обреновић покушао да промени политички курс и да се поново окрене Русији, он смењује владике које је поставио његов отац и враћа у Србију митрополита Михајла, тако да је и наш Димитрије смењен 1889.

Након смене, Димитрије, тада епископ, одлази у Француску, где наставља студије књижевности и филозофије. После смрти митрополита Михајла, Димитрије се поново враћа у Србију и постаје епископ шабачки. На том положају је био од 1898. до 1904. године.

После Мајског преврата и доласка Карађорђевића на власт, што се поклопило са смрћу београдског митрополита Инокентија 1905, као најуспешнији, најутицајнији и свакако најискуснији српски владика, епископ Димитрије постаје архиепископ београдски и митрополит Србије.

Период мира у Србији није дуго трајао, тек од 1905. до 1912. Тада сазрева време да Србија коначно нападне турско царство и ослободи Косово и своје јужне земље.

Тешко можемо из ове перспективе да представимо опште одушевљење које је обузело све Србе тада. Наређена је и спроведена општа мобилизација, која се још увек изучава у војним школама јер је регрутовано више људи него што их је било на списковима војних регрутних комисија. Једноставно, они који нису били мобилисани, јавили су се као добровољци.

Генерација наших предадова, која је ослободила Косово у Првом балканском рату, највећа је генерација у нашој славној историји дужи од 1400 година. Може да стоји раме уз раме са Карађорђевим устаницима и може да стоји усправно пред косовским витезовима. Ова генерација је победила 1912. у Првом балканском рату у Бици на Куманову, највећој бици нашег времена, затим 1913. у Брегалничкој бици, у којој је страдало више људи него у читавом Првом балканском рату, затим 1914. у биткама на Церу и Колубари. Ова генерација је пешке прешла Албанију, затим је победила на Кајмакчалану и пробила Солунски фронт.

Милан Ракић и читава његова видовданска етика, најбоље оличена у песми „На Газиместану“, песничком интуицијом предосећа да је дошло време, да је друштво сазрело и да долазе најславнији дани ослобођења Србије.

Ракић узвикује:

„Данас нама кажу, деци овог века,
Да смо недостојни историје наше,
Да нас захватила западњачка река,
И да нам се душе опасности плаше.

Добра земљо моја, лажу! Ко те воли
Данас, тај те воли, јер зна да си мати,
Јер пре нас ни поља ни кршеви голи,
Не могаше ником свесну љубав дати!

И данас кад дође до последњег боја,
Неозарен старог ореола сјајем,
Ја ћу дати живот, отаџбино моја,
Знајући шта дајем и зашто га дајем”.

Чак и Ђорђе Карађорђевић у својим мемоарима говори о високом моралу обичних војника. О томе да су се они који нису били регрутовани, јављали као добровољци, о редовима поносних сељака пред регрутним комисијама и о невероватном броју војника које је тада Краљевина Србија успела да мобилише, иако је тада у оквиру Краљевине Србије живело тек око 40% свих Срба. Било је очигледно да су Срби овај рат прихватили као епски, као испуњење косовског завета кнеза Лазара.

Митрополит Димитрије потпуно се ставио на располагање Краљевини Србији. Црква је, као и у време митрополита Михајла, поново радила на јачању патриотизма и националне свести Срба, како у тада слободној Краљевини Србији, тако и у поробљеним деловима српских земаља. Као ратни циљ, Србија поставља ослобођење Косова и Метохије, рашке области, данашње северне Албаније и северне Македоније од Турака.

Митрополит је одржао низ састанака са епископима и свештенством, затим су епископи у својим епархијама наставили да воде састанке са свештеницима. Донете су одлуке да је потребно да се сав црквени патриотски и хуманитарни рад концентрише и обједини, као и консолидује са осталим добротворним организацијама. Тако је 30. октобра 1912. формиран Одбор за сва хуманитарна и културна друштва. За председника одбора изабран је митрополит Димитрије. Сви чланови одбора, председник, два потпредседника, два секретара, магационери и благајници су своје послове радили потпуно бесплатно. Договорено је да Одбор функционише у току рата и годину дана након потписивања мира.¹ Правила имају 17 чланова. У другом члану правила стоји да је задатак Одбора:

- „а) да указује помоћ сиромашним војним обвезницима,
- б) да свестрано помаже породице војних обвезника и оних који пострадају у

рату,

в) да прихвата и води сталну бригу о нејачи оних бораца који падну у борби,

г) да се брине о породицама оних Срба који су од зулума непријатељских пребегли у Србију,

д) да потпомаже поједина друштва чији је рад сагласан са задатком овога Одбора.“

У члану 3 говори се о средствима Одбора за извршавање задатака:

„а) државна помоћ,

б) помоћ отачаствених цркава и манастира,

в) помоћ хуманих и културних друштва,

г) прилози добрих Срба и других добрих људи у новцу и стварима,

д) прилози новчаних завода, округа, срезова и општина,

ђ) завештања и ванредни поклони.“

У члану 7 побројане су дужности Главног одбора:

„а) да решава о помоћи војним обвезницима, њиховим породицама, пострадалим у рату и лицима пребеглим од зулума непријатељског,

б) да решава о помоћи друштвима поменимим у чл. 2,

в) да израђује план за купљење прилога или да за то овласти дотичну секцију,

г) да по потреби одређује лица која ће контролисати или раздавати помоћ на лицу места,

д) да на крају сваког месеца бира комисију од три лица из своје средине, која ће прегледати сва примања и издавања у новцу и стварима и по извршеном прегледу поднети извештај Главном одбору,

ђ) да се стара о оснивању пододбора у Београду и унутрашњости и да их помаже,

е) да даје разрешницу благајнику и магационерима.“

У члану 8 говори се које секције је одабрао Одбор ради лакшег завршавања послова:

„а) секцију за прикупљање прилога у новцу и стварима,

б) секцију за набавку и израду одела и рубља,

в) секцију за старање о онима који су од зулума пребегли у Србију.“

У члану 17 предвиђено је да се по престанку рада Одбора архива преда Државној архиви, а преостали новац и

ствари предају Српском друштву Црвеног крста. Према овим правилима, било је предвиђено да Одбор ради докле траје рат и годину дана по закључењу мира.

Председник Главног одбора био је митрополит Димитрије, потпредседници: др Богдан Гавриловић, ректор Универзитета, и Љубомир Давидовић, председник Београдске општине. Чланове Одбора чиниле су виђеније личности, међу којима је био и јеромонах Николај Велимировић касније епископ охридски и жички, светитељ и један од најугледнијих епископа у XX веку у Србији.

На седници Одбора 1. октобра 1912. године, ради ефикаснијег извршавања обавеза, изабран је Управни одбор, на чијем челу је био митрополит Димитрије. Истог дана Главни одбор је упутио народу проглас следеће садржине:

„Народе српски, народе родољубиви!

Сад је време твојих највећих жртава. Морална вредност једног народа и појединаца цени се према величини жртве коју је он у стању учинити. Сад је време да се оцени морална вредност целе нације и сваког члана њеног, сад је време да сваки Србин учини највеће дело и принесе највећу жртву што може, сад је време најплеменитије утакмице.

Срби и Српкиње широм целог српства, нађите се у невољи својој браћи и помозите оне, који су допали беде и оскудице, помозите их прилозима у новцу, стварима, храни, оделу и, уопште, чим ко може. Помозимо их сви колико највише можемо; помозимо их брзо и – помоћ Божја неће изостати.“

За време балканских ратова, али и у Првом светском рату, свештенство је страдало заједно са народом. Српски свештеници су први страдали, први били одвођени у логоре, први вешани, заједно са свештеницима, страдале су и њихове породице². Поједини свештеници су били непосредно иза војске међу интендантима и резервистима, као војни свештеници, док су остали скидали мантије и узимали пушке у руке и били међу обичним војницима у рововима и фронталним сукобима.

(наставка у следећем броју)

¹ Др Предраг Пузовић: Улога свештеника у балканским ратовима, Богословље 1 (2013) Универзитет у Београду, Православни богословски факултет, Београд, 94. стр.

² Др Предраг Пузовић: Улога свештеника у балканским ратовима, Богословље 1 (2013) Универзитет у Београду, Православни богословски факултет, Београд, 111. стр.

Наш лист је представљен у емисији „Прело у нашем сојаку”
на Телевизији Нарру 7. марта 2021. године.

Фото: Урош Томић

Фото: Урош Томић

Слово о Лапову: лист за библиотекарство, књижевност, културу и завичајност,
година I, број 2, март 2021.

ISSN 2738-1056

UDC 02+82

Издаје 4 пута годишње;

Издавач: Општинска библиотека „Слово“, Његошева ба, Лапово;

За издавача: Данијела Вулићевић;

Телефон: 034 6852198;

E-mail: biblioteka-slovo@hotmail.com;

Уредник: Данијела Вулићевић;

Редакција: Јовица Николић, Јелена Милетић, Милица Станковић, Стеван Стефановић,

Горан Живковић, Жана Мариана Прокић, Владимир Којанић, Зоран Станојевић,

Ивана Андрејевић, Слаћан Станисављевић, Надица Милетић, Зоран Солунац и Горан Стојичић;

Лектура и коректура: Јелена Милетић и Данијела Вулићевић;

Дизајн корице: Ивана Андрејевић;

Фотографија на корици: Зоран Станојевић;

Техничка припрема: Зорица Мујковић;

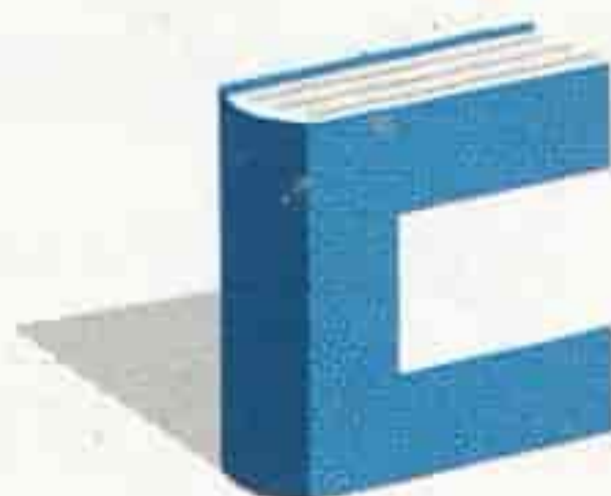
Штампа: Колор Прес, Лапово;

Тираж: 200 примерака

СВЕТА МАТИ ПАРАСКЕВО

Света Мати Параскево,
срце, душа, теби ево,
дар ти кћери и синова,
староставна, увек нова.
Света Мати испоснице,
божанско ти светли лице,
руке шири, благослови,
мирни да нам буду снови.
Мила мајко, светитељко,
тешитељко, целитељко,
милост пружи својој деци,
песми нашој ти пореци.
Света Мати Параскево,
срце, душа, теби ево,
Бог ти дао, а ти нама
да ти име годинама
кроз векове силно звони
да злодухе све разгони!
Да иконом твојом, Мати,
могу децу заклињати
да чувају твоје име
од пролећа до пролећа.
Кроз векове, многа лета
да си Мати наша света.
Света Мати Параскево,
Срце, душа, теби ево!

Вукица Петровић

ОПШТИНСКА
БИБЛИОТЕКА
-СЛОВО-